

Tuuli Sanna
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Hallinnon ja kaupan ala
Talouden ja hallinnon koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖ

5.4.2000

KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUN
OPISKELIJAVAIHDON KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLTÖ

TAULUKOT JA KÄSITTEET

1	JOHDANTO	1
2	KANSAINVÄLISYYS	3
	2.1 Kansainvälisesti suuntautunut ihminen	6
	2.2 Kansainvälisesti menestyvä johtaja	9
3	KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU	12
	3.1 Koulutusalat	13
	3.2 Kansainvälinen toiminta	14

4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
5	TUTKIMUSTULOKSET	20
5.1	Henkilötiedot	21
5.2	Vaihto-ohjelma	22
5.3	Vaihtoon lähtö	23
5.4	Kohteeseen saapuminen	27
5.5	Asuminen ja eläminen	31
5.6	Opiskelu	36
5.7	Hyväksilukeminen	41
5.8	Vaihtokokemukset	44
5.9	Opiskelijavaihdon kehittäminen	50
6	POHDINTAA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	56
	LÄHTEET	63
	LIITTEET	65

- TAULUKKO 1 Palautetut kyselyt ja vastausprosessit koulutusaloittain.
- TAULUKKO 2 Opiskelijamäärät kohdemaittain.
- TAULUKKO 3 Vaihdon pituus koulutusaloittain.
- TAULUKKO 4 Opiskelijavaihdon tietolähde koulutusaloittain.
- TAULUKKO 5 Tärkein syy lähteä vaihtoon koulutusaloittain.
- TAULUKKO 6 Riittävä etukäteistieto koulutusaloittain.
- TAULUKKO 7 Kohdemaan ja -oppilaitoksen tietolähteet koulutusaloittain.
- TAULUKKO 8 Asunnon neliömäärä.
- TAULUKKO 9 Asunnon vuokra.
- TAULUKKO 10 Asumisjärjestelyiden hoitaminen.
- TAULUKKO 11 Harrastus- tai vapaa-ajan viettomahdollisuudet.
- TAULUKKO 12 Opiskelun rahoitustavat koulutusaloittain.
- TAULUKKO 13 Kurssien vaihtaminen.
- TAULUKKO 14 Työn määrä kohdeoppilaitoksessa.
- TAULUKKO 15 Työn määrä kohdeoppilaitoksessa .
- TAULUKKO 16 Opetusvälineiden taso.
- TAULUKKO 17 Hyväksiluetut opintoviikot koulutusaloittain.
- TAULUKKO 18 Hyväksilukemisen hoitaminen.
- TAULUKKO 19 Hyväksilukemisen hoitaminen koulutusaloittain.
- TAULUKKO 20 Sopeutuminen maan oloihin.
- TAULUKKO 21 Sopeutuminen maan oloihin koulutusaloittain.
- TAULUKKO 22 Sopeutuminen oppilaitoksen oloihin.
- TAULUKKO 23 Sopeutuminen oppilaitoksen oloihin koulutusaloittain.

Opinnäytetyössä usein käytetyt KÄSITTEET:

AMK, ammattikorkeakoulu

HaKa, hallinnon ja kaupan ala

KV, kansainvälisyys, kansainvälinen

SoTe, sosiaali- ja terveysala

TeLi, tekniikan ja liikenteen ala

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on etsiä Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijavaihdon kehittämiskohteita sekä suunnitella ja testata vaihtopalautelomake. Toimeksianto saatiin koulutusjohtaja Heli Itkoselta. Ammattikorkeakoulu haluaa antaa parempia ohjeita ulkomaille lähteville opiskelijoille. Tätä tietoa saadaan ulkomailla jo olleilta opiskelijoilta. Tarkoituksena on myös selvittää, miten Kajaanin ammattikorkeakoulu voisi lisätä vaihtoon lähtevien ja tulevien opiskelijoiden määrää sekä mitkä syyt estävät opiskelijoita lähtemästä ulkomaille. Lomakkeen avulla selvitetään, mitä mieltä opiskelijat ovat vaihtoon lähtemisestä, vaihtoon lähtemisen vaikeudesta, asumisesta ja elämisestä kohdemaassa, opiskelusta ja työn määrästä. Opiskelijat kertovat mielipiteensä myös siitä, miten hyväksilukeminen opiskelijoiden mielestä hoidetaan Kajaanissa.

Tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa palautelomake vaihdossa olleille opiskelijoille. Lomaketta testattiin lukuvuonna 1998 - 1999 vaihdossa olleilla hallinnon ja kaupan alan (HaKa), sosiaali- ja terveysalan (SoTe) sekä tekniikan ja liikenteen alan (TeLi) opiskelijoilla. Hallinnon ja kaupan alalle kyselylomake jaettiin myös osalle lukuvuonna 1997 - 1998 vaihdossa olleille opiskelijoille. Tutkituilta saatu palaute on esitetty tässä opinnäytetyössä. Vaihtopalautelomaketta on muokattu saadun palautteen perusteella. Tästä lähtien on tarkoitus, että kaikkien alojen opiskelijat täyttävät palautelomakkeen vaihdosta tultuaan.

Opiskelijavaihdon kehittäminen on pitkäjänteistä toimintaa. Kajaanin ammattikorkeakoulu ei ole tähän mennessä kerännyt järjestelmällisesti palautetta vaihdossa olleilta opiskelijoilta ja tämä vaikuttaa edelleen siihen, että kehittäminen on ollut satunnaista. Tavoitteena on ollut

etsiä kehittämiskohteita ja muokata ne Kajaanin ammattikorkeakouluun sopiviksi. Kansainvälisyyttä ei ole aiemmin tutkittu tästä näkökulmasta.

Vastaajista 62,5 % oli naisia ja 37,5 % miehiä. Vastanneista 77 % oli vaihdossa kolmesta viiteen kuukautta. Puolet vastanneista opiskelijoista nimesi kielitaidon tärkeimmäksi syyksi lähteä vaihtoon. Kielikursseja järjestettiin 70 %:lle vastanneista. Tutkituista 36 % oli sitä mieltä, että työn määrä kohdeoppilaitoksessa oli sama kuin Kajaanissa. Tutkituille on luettu hyväksi keskimäärin 8,7 opintoviikoa. Vastanneista 94 % oli tyytyväisiä vaihtoon kokonaisuutena. Sosiaali- ja terveystieteiden sekä tekniikan ja liikenteen alalla tutkituista on kuitenkin määrällisesti niin vähän, ettei tutkimustuloksia pysty yleistämään koko ammattikorkeakoulua koskeviksi. Hallinnon ja kaupan alan sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat sopeutuivat kohdemaan oloihin paremmin kuin tekniikan ja liikenteen alan opiskelijat. Opiskelijat toivoivat saavansa mahdollisimman yksityiskohtaista tietoa kohdemaasta ja -oppilaitoksesta ennen vaihtoon lähtöä.

Toisessa luvussa kerrotaan, minkälainen on kansainvälisesti suuntautunut ihminen ja kansainvälisesti menestyvältä johtajalta vaadittavia piirteitä. Kolmannessa luvussa esitellään Kajaanin ammattikorkeakoulu, sen koulutusalat ja kansainvälinen toiminta. Luvussa neljä kerrotaan tutkimuksen toteuttamisesta ja luvussa viisi esitellään tutkimuksen tulokset. Niistä on hyötyä opiskelijalle, joka on lähdessä ulkomaille ja joka haluaa tietää kohdemaassa aikaisemmin olleiden vaihto-opiskelijoiden mielipiteitä kohdemaasta ja -oppilaitoksesta. Kappaleessa kuusi on pohdinnan lisäksi kansainvälisen toiminnan kehittämisehdotuksia.

2 KANSAINVÄLISYYS

Nykysuomen sanakirjan (1987, 89) mukaan kansainvälinen on 1800-luvun puolenvälin jälkeen vakiintunut yhdyssana, jonka rinnalla aluksi käytettiin myös sanaa kansainkeskeinen. Molemmat lienee muodostettu yleiseurooppalaista international-sanaa mukaillen (latinan “inter“ = välillä, “natio“ = kansa).

Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen kansainvälistämishjelman (1992, 4) mukaan kansainvälistyminen vaikuttaa koulutukseen monin tavoin. Koulutuksen on oltava kansainvälisesti vertaillen korkeatasoista, jotta oppilaitos voisi osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Koulutetuilla kansalaisilla on oltava sellaiset tiedot, taidot ja asenteelliset valmiudet, joita eläminen ja työnteko kansainvälisessä toimintaympäristössä edellyttää. Tällaisia valmiuksia ovat hyvän ammattitaidon ohella monipuolinen kielitaito, yhteistyö- ja kommunikaatiokyky sekä vieraiden kulttuurien ja yhteiskuntien tuntemus. Koulutusmahdollisuuksia voidaan monipuolistaa ja koulutuksen saavutettavuutta parantaa osallistumalla kansainväliseen koulutusyhteistyöhön.

Koulutuksen kansainvälisyys ja kansainvälistyminen ovat olleet 1990-luvun korkeakoulupolitiikan näkyvimpiä teemoja. On mainittu kolme tekijää, jotka välttämättä vaativat koulutuksen kansainvälistymistä. Ensiksi on korostettu suomalaisten ja eurooppalaisten työmarkkinoiden kasvavaa tarvetta kansainvälistä pätevyyttä omaavalle ja kielitaitoiselle työvoimalle. Toiseksi on tarve oppia ymmärtämään ja kunnioittamaan vieraita kulttuureja sekä tulla toimeen eri kansallisuuksia edustavien ihmisten kanssa. Kolmanneksi kansainvälisyys on nostettu koulutuksen laadun takeeksi. Uskotaan, että kansainväliset kontaktit takaavat

uusimman tutkimustiedon ja parhaimpien opetusmenetelmien käyttöönoton. (Ollikainen 1996, 372.)

Kansainvälistyminen perustuu kielitaitoon sekä eri kulttuurien tuntemiseen ja niiden ymmärtämiseen. Ammattikorkeakouluopiskelijalle kansainvälistyminen on koko opiskeluajan kestävä vuorovaikutusta ulkomaille, yhteistyökorkeakouluihin ja kansainväliseen työelämään. Opiskelija harjaantuu jo opiskeluaikana sellaisiin valmiuksiin ja taitoihin, joita tarvitaan Suomessa työelämän kansainvälistyessä ja joilla pärjää myös maailmalla, jossa yhteistyötä tehdään yli kulttuuri- ja valtiorajojen. (Opiskelu ja harjoittelu ulkomailta, <www.seamk.fi>.)

Kulttuurit kohtaavat entistä enemmän myös samassa ihmisessä. Perheeseen voi kuulua henkilöitä eri etnisistä ryhmistä ja lapsen vanhemmat voivat olla eri kansallisuus- ja kieliryhmistä. Samassa perheessä voidaan puhua kahta eri kieltä. Lisäksi ihmiset matkustavat ja kohtaavat eri maista olevia ihmisiä omassa maassaan. Suomea on pidetty hyvin monokulttuurisena maana, joka vasta nyt kohtaa monikulttuurisuuden. Tämä ei pidä täysin paikkaansa. Suomella on omat etniset vähemmistönsä, esimerkiksi saamelaiset, joiden kulttuuri ja oikeudet on huomioitu vaihtelevasti. Valtakulttuurin sisällä on aina ollut lukuisia alakulttuureja. Elämisen muodot vaihtelevat pohjoisen ja etelän asukkaiden, eri sosiaali-, ammatti-, sukupuoli- ja ikäryhmien välillä. (Räsänen 1997, 27.)

Yhteiskunnan muutos ja kansainvälistyminen vaatii ammatilliselta koulutukselta sekä laadullista yhteistyötä että koulutuksen mitoituksen ja painotusten jatkuvaa seurantaa ja uudelleenarviointia. Koulutuksen on kyettävä ennakoimaan joustavasti ja nopeasti elinkeino- ja ammattirakenteen sekä työelämän vaatimusten muutoksia. Ammattitaidon ja tietotekniikan lisäksi monissa ammateissa korostuvat kansainvälistymiseen liittyvät kielitaito, vieraiden kulttuurien tuntemus ja yhteistyökyky. (Väliaikaisten ammattikorkeakoulujen kansainvälistämishjelma 1992, 4 - 5.)

Opiskelijoiden ja opettajien kansainvälisten valmiuksien kehittymisen edellytyksiä luodaan parhaiten tukemalla ammatillisten oppilaitosten suoria yhteyksiä ulkomaisiin koulutus- ja tutkimuslaitoksiin sekä elinkeinoelämään. Osallistuminen kansainväliseen henkilövaihtoon ja yhteistyöprojekteihin tukee koulutuksen tason ja laadun kohottamista sekä kansainvälistä kilpailukykyä. (emt.)

Kansainvälisen yhteistyön laajentumisen perusedellytyksenä on vastavuoroisuus. Se ei välttämättä edellytä, että yhteistyömuodot ovat molemminpuolin samanlaisia, vaan että yhteistyökumppanit kokevat yhteistyön hyödylliseksi omalta kannaltaan. Ulkomaisten opiskelijoiden, harjoittelijoiden ja opettajien vastaanottaminen edesauttaa luontevasti oman oppilaitoksen kansainvälistymistä. Oppilaitosten on kehitettävä ja lisättävä vieraskielistä opetusta, ulkomaalaisille tarkoitettua suomen kielen ja kulttuurin opetusta sekä muita kansainvälisen henkilövaihdon palveluja vastavuoroisuuden turvaamiseksi. (emt.)

Kokemusten mukaan opiskelijavaihtoon osallistuminen kohentaa merkittävästi opiskelijoiden kielitaitoa sekä heidän kykyään suoriutua itsenäisesti opinnoistaan ja arvioida saamaansa koulutusta. Lisäksi opiskelijavaihto antaa opiskelijoille mahdollisuuden lukea opintoihinsa sellaista ulkomaista koulutusta, jota Suomesta ei voi saada. Näin myös vaihtotoiminta voi edistää oppilaitoksen opetusjärjestelyjen ja koulutuksen kehittämistä. (emt., 10 - 11.)

Kansainvälinen harjoittelu antaa opiskelijoille mahdollisuuden oppia työskentelemään eri kulttuuritaustan omaavien ja eri kieltä puhuvien ihmisten kanssa jo opiskeluaikanaan. Projekti- ja ryhmätyöskentelyä korostavassa yhteiskunnassa tällaiset valmiudet ovat työpaikkaa etsivälle opiskelijalle erityinen ansio. Vastavuoroisen harjoitteluvaihdon kehittäminen vaatii oppilaitoksilta alueellista organisoitumista ja yhteyksien kehittämistä paikallisiin tutkimuslaitoksiin ja elinkeinoelämään. (emt., 11.)

Opettaja- ja asiantuntijavaihdon kasvua ovat hidastaneet osin taloudelliset ja hallinnolliset, mutta osin myös kielitaitoon ja asenteisiin liittyvät tekijät. Ammattikorkeakoulu voi sopia kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa esimerkiksi vierailevien opettajien majoituksesta vastavuoroisuusperiaatteella. Ulkomailla opiskeleva suomalainen opiskelija saa päätoimiseen opiskeluun saman opintotuen kuin Suomessa. Opiskelija- ja harjoittelijavaihtoon osallistuvien opiskelijoiden opintososiaalisia etuuksia tulee kehittää siten, että ne korvaavat vaihdosta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. (emt., 11 - 12.)

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on tukea ulkomaille lähtevien opiskelijoiden ja opettajien ulkomaisen opiskelun onnistumista. Lähtijöille tulisi tiedottaa etukäteen ulkomaisista opiskelijajärjestelyistä, järjestää mahdollisuus kielitaidon kohentamiseen ja valmentaa heitä kertomaan Suomesta ja suomalaisesta koulutuksesta. Opiskelijavaihdon seuranta ja palautteen

kerääminen osallistujilta kuuluu myös pitkäjänteiseen vaihtotoimintaan. On tärkeää kannustaa ammattikorkeakouluopiskelijoita useamman kuin yhden vieraan kielen opiskeluun ja mahdollisuuksien mukaan monipuolista kielikurssien tarjontaa. (emt., 12.)

Pääsääntöisesti ei voida edellyttää, että Suomeen tulevat ulkomaalaiset osaavat suomen kieltä niin hyvin, että he voisivat osallistua opetukseen. Henkilövaihdon vastavuoroisuus edellyttää, että Suomeen tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille ja opettajille järjestetään mahdollisuus osallistua opetukseen ja muihin yhteistyöhankkeisiin kansainvälisillä kielillä. Vieraskielisen koulutustarjonnan lisääminen edistää suomalaisten opiskelijoiden kielitaidon ja kansainvälisten valmiuksien kohentamista sekä ulkomaalaisten koulutuksen järjestämistä. (emt., 14.)

Vieraskielisen opetuksen järjestäminen on perusteltua niillä koulutusaloilla, joilla se parhaiten tukee ammattikorkeakoulun vastavuoroista kansainvälistä yhteistyötä ja joiden opiskelijat tavallisimmin sijoittuvat kansainvälisiin tehtäviin. Tavoitteena on, että kaikissa ammattikorkeakouluyksiköissä tarjotaan kursseja englannin kielellä tai jollakin muulla vieraalla kielellä ja että tarjotaan mahdollisuuksia opintokokonaisuuksien tai jopa koko koulutusohjelman suorittamiseen vieraskielisenä. (emt., 14.)

Kansainvälinen opiskelija- ja opettajavaihto sekä vieraskielinen opetus tukevat toisiaan. Vieraskielisen opetuksen lisäämistä helpottaa, jos oppilaitoksella on käytettävissä ulkomaalaisia opettajia ja asiantuntijoita. Toisaalta taas oppilaitoksen omien opettajien osallistuminen vaihtotoimintaan parantaa heidän kielitaitoaan ja mahdollisuuksiaan opettaa vieraalla kielellä. (emt., 14 - 15.)

2.1 Kansainvälisesti suuntautunut ihminen

Kansainvälistymistä ei tapahdu ilman siitä kiinnostuneita, päteviä yksilöitä. Millaiset henkilöt tulevat toimeen ulkomaalaisten kanssa ja menestyvät muuallakin kuin omassa kulttuurissaan? Tähän kysymykseen vastaaminen on tärkeää, kun halutaan löytää oikeat henkilöt kansainvälisiin tehtäviin tai kun toteutetaan kansainvälisyyskasvatusta. Aihepiiriin liittyvissä tutkimuksissa käsitteet cross-cultural awareness, intercultural communication competence ja intercultural competence nousivat keskeisimmiksi kansainvälisen ihmisen

kuvaajiksi ja näiden käsitteiden tarkastelu on hyvin valaisevaa. (Huovinen, Rusanen 1996, 39.)

Cross-cultural awareness

Ihminen voi olla eri kulttuurien välisten seikkojen ymmärtämisessä ja tiedostamisessa jollakin neljästä tasosta:

1 Hyvin näkyvien kulttuuripiirteiden tiedostaminen, joka näkyy pinnallisuutena ja stereotyyppinä. Tämä taso saavutetaan turistimatkoilla ja lukemalla lehtiä tai oppikirjoja. Uutta pidetään eksoottisena ja kummallisena, mutta ei uskottavana.

2 Sellaisten merkittävien ja hienovaraisten piirteiden tiedostaminen, jotka ovat selvästi vastakkaisia omalle kulttuurille. Tämä saavutetaan omien tai toisen käden kokemusten kautta. Uutta tarkastellaan erilaisuuden ja vastakkaisuuksien näkökulmasta ja se koetaan turhauttavana ja irrationaalisenä, mutta ei uskottavana.

3 Sellaisten merkittävien ja hienovaraisten piirteiden tiedostaminen, jotka ovat selvästi vastakkaisia omalle kulttuurille. Tämä eroaa toisesta tasosta siinä, että tämä taso saavutetaan älyllisen analyysin kautta. Uusi on kognitiivisesti uskottavaa. Tällä tasolla ymmärretään eri kulttuurin tapojen ja arvojen syitä ja käyttäytymiseen liittyviä syy-yhteyksiä ja hyväksytään ne älyllisellä tasolla.

4 Tietoisuus siitä, miltä toinen kulttuuri tuntuu tähän kulttuuriin kuuluvan henkilön näkökulmasta. Tälle tasolle päästään ”kulttuurikylvyllä”, elämällä kohde-kulttuurissa. Uusi on uskottavaa, koska se on omakohtaisesti tuttua.

Korkein kulttuurien ymmärtämisen ja tiedostamisen taso voidaan saavuttaa seuraavien vaiheiden kautta:

1 Henkilöllä on perushalukkuus kunnioittaa paikallisia tapoja ja näkemyksiä.

2 Hän tutustuu ja osallistuu paikalliseen toimintaan, mikä on konkreettinen

osoitus kunnioituksesta uutta kulttuuria kohtaan. Tästä seuraa palkitseminen yhteisössä, mikä taas puolestaan kannustaa osallistumaan lisää.

3 Henkilö elää kulttuurissa.

4 Hän ymmärtää syvällisesti kohdeyhteisön tavat ja toiminnan ja pystyy asettumaan paikallisten ihmisten asemaan.

Syvällisen ymmärtämisen tason saavuttamiseen ja henkilökohtaiseen kansainvälistymiseen eivät riitä pinnallinen turismi tai kauppamatkustajana kulkeminen lentokentältä toiselle. Siihen vaaditaan pitempää oleskelua kohdemaissa, perustavaa laatua olevaa kiinnostusta toisenlaiseen kulttuuriin ja paikalliseen elämään osallistumista, josta täytyy saada positiivista palautetta yhteisöltä. (emt., 39 – 41.)

Intercultural communication competence

Kulttuurien välistä kommunikaatiota voidaan tarkastella käsitteiden maksimalistinen ja minimalistinen avulla. Maksimalistisen käsityksen mukaan yksilön kulttuuriperintöä ja maailmankatsomusta pidetään muuttumattomana ja sen katsotaan suurimmalta osin määrävän hänen tapansa olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tämän näkemyksen mukaan synnymme tiettyyn kulttuuriympäristöön ja meidät puetaan eräänlaiseen pakkopaitaan, joka vaikuttaa kommunikointiimme. Tämä pakkopaita tiedostetaan, kun joudutaan tekemisiin eri kulttuurien edustajien kanssa. Maksimalistinen lähestymistapa sisältää stereotypioita ja se usein vääristää kulttuurit yhtenäistämällä ja yksinkertaistamalla. Tämän näkemyksen omaava tulkitsee viestintäkäyttäytymisemme kansallisuutemme perusteella. Hän ei ota huomioon sitä, että tietyn maan ihmisillä voi olla aivan erilaisia maailmankatsomuksia ja kommunikointityylejä esimerkiksi uskonnon, iän ja ennen kaikkea persoonallisuuden vuoksi. (Huovinen, Rusanen 1996, 41.)

Minimalistinen näkökulma puolestaan korostaa yksilöä ja hänen persoonallisuuttaan kansainvälisessä kommunikaatiossa. Tilanne, jossa kommunikointi tapahtuu, on myös olennainen. Avaintermi minimalistisessa lähestymistavassa on tilanneherkkyys (situational adaptability). Se tarkoittaa kykyä toimia ja käyttää kieltä tehokkaasti kulttuurien kohtaamistilanteissa. Tilanneherkkyys vaatii henkilöltä optimaaliset tiedot ja taidot sekä

psykologista, kognitiivista ja emotionaalista tiedostamista. Minimalistisen lähestymistavan mukaan kommunikointi yhden kulttuurin sisällä eroaa kulttuurien välisestä kommunikoinnista ainoastaan siinä, että viimeksi mainittuun sisältyy enemmän muuttujia, jotka kommunikoidijan tulee huomioida. (emt.)

Intercultural competence

Käsitettä intercultural competence ei voi täysin erottaa käsitteistä intercultural awareness ja intercultural communication competence. Sitä voidaan kyllä pitää merkitysaltaan laajempana. Sen voidaan käsittää tarkoittavan 1) kykyä luoda ja ylläpitää positiivisia ihmissuhteita, 2) kykyä kommunikoida mahdollisimman tehokkaasti ja 3) asianmukaisen mukautumis- ja yhteistyökyvyn omaamista. Vieraassa kulttuuriympäristössä oikeiden käyttäytymisvalintojen tekeminen edellyttää kulttuurien välistä herkkyyttä eli herkkyyttä tunnistaa ympäristön sosiaalisia rakenteita, sen normeja, arvoja ja odotuksia ja valita oma käyttäytymisensä niiden mukaisesti. (emt., 43.)

2.2 Kansainvälisesti menestyvä johtaja

Eräs tutkimusryhmä on tutkinut menestyvältä kansainväliseltä johtajalta vaadittavia piirteitä. Tutkimusryhmän mukaan kansainvälisiä johtajia kuvataan yleensä sellaisilla ominaisuuksilla kuin avoimuus, sopeutumiskyky, joustavuus, empatia ja nöyryys. Ryhmä on kuitenkin tullut sellaiseen johtopäätökseen, että kaikki nämä piirteet olivat osa jotain paljon laajempaa kokonaisuutta. Tällä he viittaavat sellaisiin piirteisiin, joita ei voi helposti muuttaa, jotka ovat vaikeita havaita ja jotka ovat ihmisen syvintä sisintä. Näihin kuuluvat tapa, jolla johtaja ajattelee, järkeilee ja tuntee, sekä uskomukset ja arvot, jotka motivoivat häntä. (Huovinen, Rusanen 1996, 43 – 44.)

Tutkimusryhmä uskoo, että kansainvälisesti menestyvän johtajan sisin olemus on luonteeltaan kokonaisvaltainen. Tähän toisiinsa kiinteästi vaikuttavat ja liittyvät piirteet jaetaan kolmeen luokkaan: kognitiivinen taidokkuus, tunne-energia ja psykologinen kypsyyt. (emt., 44.)

Kognitiivista taidokkuutta omaavilla kansainvälisesti menestyvillä johtajilla on kyky havaita tietyissä tilanteissa useita ulottuvuuksia, tunnistaa eri asioiden välisiä suhteita ja muodostaa niiden välille uusia linkkejä. Tämä auttaa heitä selviytymään monimutkaistuvalla kansainvälisellä areenalla, jolla on pystyttävä huomioimaan myös kulttuuriin liittyvät kielelliset, maantieteelliset ja ajankäyttöön liittyvät eroavaisuudet. Kansainvälisten johtajien kognitiiviset taidot näkyvät siinä, että he pystyvät panemaan syrjään omat tutut ajattelukuvionsa ja asettumaan toista kulttuuria edustavan ihmisen asemaan. Heillä on taito kuunnella aktiivisesti, mikä auttaa heitä miettimään erilaisia lähestymistapoja asioihin. He ovat siinä mielessä nöyriä, että he pystyvät myöntämään virheensä ja kysymään toisilta mielipiteitä ja neuvoja. Työryhmä on hahmotellut neljä eri vaihetta johtajan kasvussa kohti kognitiivista taidokkuutta:

- kohdemaan kielen opiskeleminen (kielellinen sujuvuus)
- kohdemaan historialliseen ja sosiopoliittiseen taustaan tutustuminen (kulttuurikylpy)
- kohdemaan sääntöjen, järjestelmien ja rajoitusten opetteleminen (tapojen ymmärtäminen)
- esiintyminen ja toimiminen kulttuurissa (kulttuurillisten rajojen testaaminen uuden kulttuurin välisen viitekehyksen luomiseksi). (emt., 44.)

Tunne-energia on työryhmän mukaan laiminlyöty järkevyyttä ja logiikkaa painottavassa johtajakoulutuksessa. Tunteet vaikuttavat kuitenkin ihmisten käyttäytymiseen. Työryhmä lähestyy tunne-energiaa tarkastelemalla neljää käsitettä, jotka ovat tunteiden tiedostaminen, tunteiden vakaisuus ja hallintakyky, riskinottokyky ja perheen henkinen tuki. Kansainvälisesti menestyvät johtajat ovat tietoisia omista tunteistaan ja pystyvät kanavoimaan ja käsittelemään niitä. He osaavat ilmaista tunteensa ja selviytyvät epämiellyttävistä ja stressaavista tilanteista niitä liioittelematta. (emt., 44 – 45.)

Psykologiseen kypsyyteen liittyy halu oppia uusia asioita, kyky elää nykyhetkessä ja henkilökohtainen moraali. Haluun oppia uusia asioita liittyy olennaisesti avoimuus, jonka vastakohtana on puolustuskannalla oleminen. Kaikki kokemukset ovat kansainväliselle johtajalle oppimistilanteita, joista hän kykenee erittelemään itselleen relevantit ja toteuttamiskelpoiset mahdollisuudet. Hän pyrkii tarkkailemaan maailmaa ja ilmiöitä sellaisina kuin ne ovat, eikä vääristä niitä omien tarpeidensa mukaisiksi. Yksi terveen persoonallisuuden piirteistä on elää tässä ja nyt. Kansainvälisesti menestyvät johtajat ovat yleensä tällaisia henkilöitä. He

löytävät elämästään joka päivä uutta ja erilaista. He toteuttavat tätä hetkeä, mutta ottavat oppia menneestä ja suunnittelevat tulevaisuutta järkevissä mitoissa. Kaikille tutkituille johtajille oli tyypillistä vahva usko ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja kaikkien yksilöiden kunnioittamiseen. Tämä näkyy siinä, että he haluavat saada tietoa kaikilta ihmisiltä näiden koulutuksesta, iästä tai rodusta riippumatta. Menestyvä johtaja antaa muille valtaa ja vapautta sekä olettaa, että jokainen ottaa vastuun omista teoistaan. (emt., 45.)

3 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU

Kajaanin väliaikainen ammattikorkeakoulu sai vakinaisen toimiluvan 1.8.1996 ensimmäisten joukossa. Ammattikorkeakoulu on monialainen ja sen ylläpitäjänä on Kajaanin kaupunki. Koulutusaloja ovat hallinnon ja kaupan ala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala (aloittanut syksyllä 1999), sosiaali- ja terveysala sekä tekniikan ja liikenteen ala. Opiskelijoita on yhteensä noin 1300. (Opinto-opas 1999 – 2000, 1999.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun toiminta-ajatus on olla ”korkeatasoinen, kansainvälinen ja monipuolinen oppimis- ja kehittämiskeskus. Ammattikorkeakoulu edistää koulutuksensa ja palvelujensa avulla erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa sekä julkisen sektorin palvelujärjestelmän uudistamista. Ammattikorkeakoululla on laaja kotimainen ja kansainvälinen yhteistyöverkko. Koulutusohjelmat edistävät alueen uusien mahdollisuuksien löytämistä ja ulospäin suuntautumista. Niiden avulla nostetaan alueen osaamistasoa, hyvinvointia ja yrittämisen tahtoa”. (Opinto-opas 1999 – 2000, 1999.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun rehtorina toimii Kari Juntunen. Ammattikorkeakoulun toimintaa johtaa kaupunginhallituksen alainen ammattikorkeakoulun hallitus, johon kuuluu kaupungin, työelämän, opettajakunnan, muun henkilöstön ja opiskelijoiden edustajia. Rehtorin, talousjohtajan ja koulutusjohtajien muodostama johtoryhmä toimii hallituksen alaisena valmisteluelimenä. (Opinto-opas 1999 – 2000, 1999.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun eri koulutusalojen yhteistä kampus-alueetta rakennetaan ja se valmistunee vuonna 2002. Hallinnon ja kaupan alan sekä matkailu- ja ravitsemisalan

opiskelijat ovat nykyisin Kajaani-instituutin tiloissa. Hallintorakennuksen saneeraus valmistui kesällä 1999. Vuonna 2001 ravintola/monitoimitilan rakentaminen käynnistetään ja ammattikorkeakoulun tietopalvelukeskus valmistuu. Kajaanin ammattikorkeakoulu on suunnitellut painopistealueet vuosille 2001 - 2003. Niitä ovat yhteistyön lisääminen, opiskelijoiden työllistymisen tukeminen, koulutustarjonnan lisääminen, Kainuun kansainvälistymisen tukeminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen. (Kari Juntunen, 3.4.2000.)

3.1 Koulutusalat

Kaikkien alojen koulutus muodostuu perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, harjoittelusta ja opinnäytetyöstä. Opintojen laajuus on 140 opintoviikkoa, paitsi tekniikan ja liikenteen alalla 160 opintoviikkoa.

Hallinnon ja kaupan alalla on neljä koulutusohjelmaa. Talouden ja hallinnon koulutusohjelman pääainevaihtoehtoja ovat markkinointi, taloushallinto ja yrittäjyys. Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma tuottaa atk-alan ammattilaisia. Tuotantotalouden koulutusohjelma on tekniikkapainotteista tradenomikoulutusta. International Business and Marketing on syksyllä 1998 aloittanut englanninkielinen koulutusohjelma. Koulutusosalalla suoritetaan liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto. Hallinnon ja kaupan alalla on noin 500 opiskelijaa ja tutkintonimike on tradenomi. (Itkonen 1999, 9-11.)

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla alkoi syksyllä 1999 matkailu- ja ravitsemispalvelujen koulutusohjelma. Opinnoissa voi suuntautua joko matkailu- tai ravitsemispalveluihin. Matkailupalveluissa erikoistutaan luonto-, liikunta- tai kulttuurimatkailuun. Ravitsemispalveluissa erikoistutaan vaativien tapahtumien ja kokosten ruokapalvelujen järjestämiseen. Alalla suoritetaan matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto ja tutkintonimike on restonomi (AMK). Syksyllä 1999 aloitti 40 opiskelijaa. (Opinto-opas 1999 – 2000, 1999; Kaipainen 1999, 16 - 17.)

Sosiaali- ja terveysalalla on kaksi koulutusohjelmaa: hoitotyön koulutusohjelma sekä sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma. Hoitotyön koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehtoja ovat hoitotyö ja terveydenhoitotyö. Alan tutkintonimikkeet ovat sairaanhoitaja (AMK) ja terveydenhoitaja (AMK). Opiskelijat suorittavat sosiaali- ja terveysalan

ammattikorkeakoulututkinnon ja alalla on noin 350 opiskelijaa. (Eirola 1999, 13 - 14; Opinto-opas 1999 – 2000, 1999.)

Tekniikan ja liikenteen alalla on kolme koulutusohjelmaa: tietotekniikka, kiinteistötalous ja elektroniikan tuotantotekniikka. Tietotekniikan koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehtoja ovat diagnostinen hoitoteknologia, mittaustekniikka, ohjelmistotekniikka ja tietoverkot. Kiinteistötalouden koulutusohjelma suuntautuu kiinteistöjen kunnossapitoon ja isännöintiin. Elektroniikan tuotantotekniikan koulutusohjelmassa opiskelijat saavat valmiudet suunnitella, valmistaa ja toteuttaa erityisesti elektroniikan tuotantojärjestelmiä. Alalla suoritetaan tekniikan ammattikorkeakoulututkinto. Alan tutkintonimike on insinööri (AMK) ja yksikössä on noin 420 opiskelijaa. (Kurkela 1999, 6 - 8.)

3.2 Kansainvälinen toiminta

Tämän kappaleen lähteenä on Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan suunnitelma vuodelle 1999, ellei toisin ole mainittu.

Opetusministeriön kanssa tehdyssä tulos- ja tavoitesopimuksessa vuoden 1999 tavoitteeksi on asetettu, että

- 60 Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijaa opiskelee ulkomailla vähintään 3 kk:n jakson
- 25 Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijaa harjoittelee ulkomailla vähintään 3 kk:n jakson
- 20 ulkomaalaista opiskelee tai harjoittelee Kajaanin ammattikorkeakoulussa tai sen järjestämässä harjoittelupaikassa vähintään 3 kk:n jaksoissa
- 6 ammattikorkeakoulun opettajaa opiskelee, harjoittelee tai toimii asiantuntijatehtävissä ulkomailla yli kuukauden jakson
- 6 ulkomaalaista opiskelijaa opettaa tai toimii asiantuntijatehtävissä Kajaanin ammattikorkeakoulun tai sen järjestämässä työpaikassa yli kuukauden ajan.

Joka alalla on kansainvälisten asioiden koordinaattori, joka toimii oman alansa kansainvälisten asioiden yhteys- ja vastuuhenkilönä opettajan työnsä ohella. Kv-koordinaattoreina toimivat Jaana Lappalainen ja Anthony Okuogume (HaKa), Virpi Kaipainen (MaRa), Anitta Juntunen (SoTe), Jarmo Happonen ja Pentti Romppainen (TeLi). Kansainvälisten asioiden sihteeri (keväästä 2000 alkaen kv-opintos sihteeri) hoitaa päätoimisesti kansainvälisiä asioita ja toimii yhteistyössä kv-koordinaattoreiden kanssa. Kv-tiimi on Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan yhteistyöelin, johon kuuluvat kv-sihteerin ja kv-koordinaattoreiden lisäksi tutkimus- ja kehitysyksikön johtaja Airi Härkönen ja suunnittelija Eeva-Liisa Pyykkönen.

Kv-sihteeri huolehtii opettaja- ja opiskelijavaihdosta sekä –vierailuista. Hän järjestää infotilaisuuksia ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, tiedottaa hakuprosessista ja neuvoo hakemusten täytössä. Kv-sihteeri tiedottaa vaihtoon valituille. Hän lähettää opiskelijan hakulomakkeen yhteistyöoppilaitokseen ja pitää muutenkin yhteyttä yhteistyöoppilaitoksiin. Opiskelijat kysyvät neuvoja kv-sihteeriltä vakuutuksista, luvista ja stipendeistä. Kv-sihteeri pitää yhteyttä Kajaanissa oleviin ulkomaalaisiin ja avustaa heitä tarvittaessa. Hän tekee suunnitelmat ja raportit CIMO:lle ja opetusministeriölle ja vahvistaa vuosittain yhteistyösopimukset yhteistyökoulujen kanssa. (Merja Korkeamäki, 1.9.1999.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun laatukäsikirjan laatuvaatimuksina mainitaan, että opiskelijat saavuttavat vaihdossa ne tavoitteet, jotka on sovittu ennen vaihdon alkua. Opiskelija saavuttaa myös vieraiden kulttuurien tuntemukseen liittyviä tavoitteita. Ammattikorkeakouluyhteisön odotetaan hyötyvän ulkomailla opiskelleiden opiskelijoiden kokemuksista. (Laatukäsikirja, 1997. <<http://www.kajak.fi/locals/laatu/MOULKOM1.htm>>)

Kajaanin ammattikorkeakoulu on mukana Euroopan Unionin Sokrates/Erasmus-, Leonardo da Vinci- ja Interreg-ohjelmissa. Sosiaali- ja terveystieteiden alalla on lisäksi kolmenvälinen pohjoismainen NordPlus-sopimus Kajaanin ammattikorkeakoulun, norjalaisen ja ruotsalaisen oppilaitoksen välillä.

Kansainvälisestä opiskelusta ja harjoittelusta järjestetään infotilaisuuksia ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Näissä tilaisuuksissa heille kerrotaan kansainvälistymisen merkityksestä ja oman alan kansainvälisistä yhteyksistä. Materiaalia kansainvälisestä opiskelija- ja harjoittelijavaihdosta on kerätty joka alalla infopisteeseen ja kv-ilmoitustaululle. Vaihtoon

lähtevien opiskelijoiden käyttöön tehdään mainos- ja esittelymateriaalia Kajaanin ammattikorkeakoulusta. Ulkomaille voi lähteä opiskelemaan ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen ja harjoitteluun kahden vuoden opintojen jälkeen (Opinto-opas 1999 – 2000, 1999). Lukuvuonna 1999-2000 hallinnon ja kaupan alalle on sovittu 36 vaihtopaikkaa, joiden kesto on viidestä kymmeneen kuukautta. Samana lukuvuonna sosiaali- ja terveysalalla vaihtopaikkoja on 31 kappaletta (kesto 1 - 3 kuukautta) ja tekniikan alalla paikkoja on 20 kappaletta (kesto 5 - 9 kuukautta). Matkailu- ja ravitsemisalalan kansainvälinen yhteistyö on vasta käynnistymässä, koska koulutus aloitettiin syksyllä 1999.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa tarjotaan opetusta vieraalla kielellä joten opettajien jatkuva koulutus on välttämätöntä. Teaching Content in English -koulutuksen (TCE) tarkoituksena on auttaa opettajia valmistamaan englanninkielistä opetusmateriaalia sekä ylläpitää ja parantaa opettajien kielellisiä valmiuksia. Opetus tapahtuu kielikursseilla Englannissa ja omien kieltenopettajien voimin.

Hallinnon ja kaupan alalla kaikkiin koulutusohjelmiin on sisällytetty vähintään 12 opintoviikkoa vieraita kieliä. Tällä pyritään varmistamaan kaikkien opiskelijoiden kielitaidon kehittyminen. Osa opiskelumateriaalista on vieraskielistä ja osa pakollisesta opetuksesta annetaan vieraalla kielellä. Yhteistyökoulujen määrää ei pyritä lisäämään, vaan olemassa olevia suhteita pyritään syventämään. *Sosiaali- ja terveysalalla* pyritään kehittämään koulutusohjelmaa niin, että yli kolmen kuukauden mittainen harjoittelu ja opiskelu voidaan toteuttaa Euroopassa, Aasiassa tai Afrikassa. Tavoitteena on lisäksi opiskelijavaihdon olemassa olevien suhteiden vakiinnuttaminen ja pyrkiminen mukaan EU-rahoitteisiin ohjelmiin. *Tekniikan ja liikenteen alalla* jatketaan ja tehostetaan henkilövaihtoa ulkomaisten yhteistyöoppilaitosten kanssa. Yhteistyöoppilaitoksista alalle tehtävien vierailujen pääasiallisena tehtävänä on vieraskielisen opetuksen tuottaminen. Yhteistyökouluista tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille järjestetään harjoittelupaikkoja kainuulaisiin yrityksiin. Kajaanin ammattikorkeakoulun *koulutus- ja palvelusikkö* tarjoaa korkeatasoista täydennyskoulutusta ja palvelutoimintaa yrityksille, julkisyhteisöille ja yksityisille henkilöille. Toiminnan perustana ovat asiakkaiden tarpeet. Palveluihin kuuluu muun muassa kieli- ja kulttuuripalveluja, teknologiapalveluja sekä markkinointi- ja liikkeenjohtopalveluja.

Englanninkielinen koulutusohjelma, International Business and Marketing, aloitettiin hallinnon ja kaupan alalla syksyllä 1998. Koulutusohjelmavastaavana on Anthony Okuogume.

Koulutusohjelman tarve nousi esille keväällä 1996 ammattikorkeakoulun johtokunnan ja erisidosryhmien yhteisessä strategiapalaverissa. Kainuussa on runsaasti ulkomaankauppaa, kansainvälistä liiketoimintaa ja matkailua harjoittavia yrityksiä ja osaavaa henkilökuntaa tarvitaan. Koulutusohjelma vastaa lähinnä pienten ja keskisuurten teollisuuden ja palveluyritysten kansainvälistymistarpeisiin. Yritykset saavat koulutettua ja kielitaitoista henkilökuntaa sekä mahdollisesti ulkomaisia harjoittelijoita ulkomaisista yhteistyöoppilaitoksista. Opiskelija saa valmiudet työskennellä asiantuntija- ja johtotehtävissä yrityksissä ja organisaatioissa, joilla on kansainvälistä liiketoimintaa. Opiskelija perehtyy muun muassa kansainväliseen markkinointiin, liikkeenjohtoon ja kaupan käytäntöihin. Opiskelijat ovat 1 - 2 lukukautta opiskelemassa ulkomailla sekä suorittavat työharjoittelun ulkomailla. Koulutusohjelmassa on nyt opiskelijoita kymmenestä eri maasta ja uusia kansainvälisiä opiskelijoita odotetaan lisää.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen avulla haluttiin tehdä vaihtopalautelomake, jota voidaan käyttää Kajaanin ammattikorkeakoulussa myös tulevina vuosina. Palautelomaketta testattiin lukuvuosina 1997 - 1998 (HaKa) ja 1998 - 1999 (HaKa, SoTe, TeLi) vaihdossa olleilla opiskelijoilla. Matkailu- ja ravitsemisalan opiskelijoita ei ole vielä ollut vaihdossa lukuvuonna 1999 – 2000. Tarkoituksena oli selvittää, mitä koulu voisi tehdä paremmin ja miten kansainvälistä vaihtoa voitaisiin kehittää. Haluttiin antaa parempia ohjeita vaihtoon lähteville opiskelijoille vaihdossa olleiden antaman palautteen perusteella.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista kyselytutkimusta. Empiirinen osa suoritettiin kirjallisena kyselynä. Lomakkeet jaettiin 42:lle Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijalle marras-joulukuun vaihteessa 1999 ja vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Koska kyselylomakkeessa oli vastaajan nimi, vastaamatta jättäneitä opiskelijoita pystyttiin muistuttamaan lomakkeen palauttamisesta. Vastanneiden opiskelijoiden yksittäiset mielipiteet eivät näy monivalintakysymysten vastauksista. Vastaukset avoimiin kysymyksiin on ryhmitelty koulusaloittain ja kohdepaikkakunnittain. Joltain kohdepaikkakunnalta oli vain yksi palautettu kyselylomake, jolloin yksittäisen opiskelijan mielipiteet ovat esillä, mutta hänen nimensä ei ole esillä.

Kyselylomake pyrittiin jakamaan kaikille 1998 - 1999 vaihdossa olleille opiskelijoille. Osa heistä oli jo valmistunut, mutta kyselyyn vastasi myös muutama jo valmistunut opiskelija. Hallinnon ja kaupan alalla kyselylomake jaettiin myös 11:lle vuonna 1997 - 1998 vaihdossa olleelle opiskelijalle.

Kyselylomake (LIITE 1) on laadittu koulutusjohtaja Heli Itkosen, kv-sihtööri Merja Korkeamäen ja lehtori Margit Leskisen avustuksella. Kyselyn pohjana on käytetty Helsingin yliopiston ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun vastaavia lomakkeita. Lomakkeessa suurin osa kysymyksistä on vaihtoehtokysymyksiä. Sen vuoksi lomake voidaan täyttää nopeasti. Avoimet kysymykset täydentävät vaihtoehtokysymyksiä. Kyselylomakkeen mukana oli saatekirje, jolla motivoitiin vastaajia.

Kyselylomaketta on tarkoitus jatkossa käyttää koko ammattikorkeakoulussa palautteen saamiseksi vaihdossa olleilta opiskelijoilta. Kyselylomakkeen väärin painotettuja kysymyksiä on muokattu tutkimuksen aikana saadun palautteen ja huomattujen puutteiden perusteella ja lomakkeesta on laadittu uusi versio (LIITE 2). Siitä on jätetty pois jotain kysymyksiä ja lisätty muutama tarkentava kysymys. Harjoittelussa olleet opiskelijat eivät pysty vastaamaan kaikkiin lomakkeen kysymyksiin. Harjoittelussa olleet arvioivat esimerkiksi opetusvälineiden ja –materiaalin tason harjoittelupaikassa eikä kohdeoppilaitoksessa, ja tämä vaikuttaa tuloksiin. Sen takia uudessa lomakkeessa on omia kysymyksiä harjoittelussa olleille.

Kyselyn vastaukset syötettiin Pato-tilasto-ohjelmaan, josta tulostettiin suorat jakaumat (LIITE 3). Havaintoaineisto (37 muuttujaa) käsiteltiin numeerisesti ja sen analysoinnissa käytettiin apuna ristiintaulukointia. Avoimilla kysymyksillä täsmennettiin vaihtoehtokysymyksiä ja niiden vastauksia ei syötetty tilasto-ohjelmaan. Taulukot on laadittu Word-tekstinkäsittelyohjelmalla.

Kyselylomakkeessa opiskelijat nimesivät koulutusohjelmansa, mutta vastaukset jaettiin ryhmiin koulutusalojen perusteella, koska palautettuja kyselylomakkeita oli vain 32 kappaletta ja tutkituita ei ollut kaikista koulutusohjelmista. Myös vaihto-ohjelman nimeäminen on jätetty tulkitsematta, koska kaikki tutkitut eivät osanneet nimetä vaihto-ohjelmaansa. Kysymys “Käytettiin vaihdossasi ECTS-järjestelmää?” on jätetty tulkitsematta, koska opiskelijat eivät osanneet vastata siihen.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Jaoin 42 kyselylomaketta marras-joulukuun vaihteessa 1999 ja sain takaisin 32 lomaketta. Vastausprosentti oli 76 %. Yhtään palautettua kyselylomaketta ei hylätty.

Taulukko 1. Palautetut kyselyt ja vastausprosentti koulutusaloittain.

Koulutusala	jaetut kyselyt	palautetut kyselyt	vastausprosentti
HaKa	23	21	91,3 %
SoTe	12	6	50 %
TeLi	7	5	71,4 %
Yhteensä	42	32	76,2 %

Kyselyyn vastanneista hallinnon ja kaupan alan opiskelijoista 11 oli vaihdossa lukuvuonna 1997 - 1998 ja 10 opiskelijaa oli vaihdossa 1998 - 1999. Kaikki kyselyyn vastanneet sosiaali- ja terveysalan sekä tekniikan ja liikenteen alan opiskelijat olivat vaihdossa lukuvuonna 1998 - 1999. Kaikki hallinnon ja kaupan alan opiskelijat olivat opiskelemassa. Sosiaali- ja terveysalan kuudesta vastanneesta opiskelijasta viisi oli harjoittelussa ja yksi opiskelemassa. Tekniikan ja liikenteen alan viidestä vastanneesta opiskelijasta yksi oli opiskelemassa ja neljä harjoittelussa.

Tulokset esitellään taulukoissa. Joihinkin vastausvaihtoehtoihin ei ole tullut yhtään vastausta ja näihin kohtiin on merkitty 0 %:n sijasta viiva (-). Yleensä tutkitut ovat vastanneet kaikkiin kysymyksiin, mutta jos jossain kohdassa vastaajia on huomattavasti vähemmän

kuin tutkittuja, frekvenssit on merkitty taulukon otsikkoon. Tuloksia ei ole testattu khi²-testillä, koska testin kriteerit eivät täyty missään taulukossa (oletusarvot ovat liian pienet).

5.1 Henkilötiedot

Sukupuoli

Vastaajista 62,5 % oli naisia ja 37,5 % miehiä.

Koulutusala

Vastanneista 65,6 % opiskeli HaKa:lla, 18,8 % SoTe:lla ja 15,6 % TeLi:llä.

Vuosikurssi

Vastanneista 53,1 % on ollut vaihdossa toisen vuosikurssin aikana, 40,6 % kolmannen vuosikurssin aikana ja 6,3 % neljännen vuosikurssin aikana.

5.2 Vaihto-ohjelma

Kohdema

Taulukko 2. Opiskelijamäärät kohdemaittain.

Kohdema	opiskelija- määrä
Englanti	13
Saksa	6
Italia	3
Irlanti	2
Namibia	2
Norja	2
Ranska	2
Japani	1
Kreikka	1
Yhteensä	32

Englanti oli suosituin kohdema vastanneiden keskuudessa. Englannissa on hallinnon ja kaupan sekä tekniikan ja liikenteen alan yhteistyöoppilaitoksia.

Vaihdon pituus

Vastanneista 77,4 % oli vaihdossa 3 - 5 kuukautta. Kuusi kuukautta tai sitä kauemmin kestäneessä vaihdossa oli 16,1 % vastanneista ja loput 6,5 % vastanneista oli vaihdossa alle kolme kuukautta.

Taulukko 3. Vaihdon pituus koulutusaloittain.

Vaihdon pituus	HaKa	SoTe	TeLi
alle 3 kk	-	40 %	-
3 - 5 kk	90,5 %	60 %	40 %
6 - kk	9,5 %	-	60 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Taulukon 3 mukaan TeLi:llä on pisimmät vaihdot ja SoTe:lla lyhyimmät vaihdot. TeLi:n vaihdoista 60 % kesti kuusi kuukautta tai sitä kauemmin. Tutkituista SoTe:n vaihdoista 40 % kesti alle kolme kuukautta ja muilla aloilla ei ole näin lyhyitä vaihtoja. Melkein kaikki HaKa:n vaihdot kestivät 3 – 5 kuukautta. Keskimääräinen vaihdon pituus oli 4,3 kuukautta.

Oliko vaihto-opiskelujakso tarpeeksi pitkä?

Vastanneista suurin osa, 81,25 %, oli sitä mieltä, että vaihto-opiskelujakso oli tarpeeksi pitkä ja loput 18,75 % sitä mieltä, ettei vaihto ollut tarpeeksi pitkä. Alle kolme kuukautta vaihdossa olleet opiskelijat olivat sitä mieltä, että vaihtojakso ei ollut tarpeeksi pitkä.

5.3 Vaihtoon lähtö

Mistä sait tietää opiskelijavaihdosta?

Vastanneet ovat saaneet tietää opiskelijavaihdosta useammasta eri paikasta ja olivat valinneet useamman vaihtoehdon. Tutkituista 65,6 % oli saanut tietää opiskelijavaihdosta muilta opiskelijoilta. Kv-toimisto oli ollut tietolähteenä 37,5 %:lle vastanneista. Jostain muualta oli saanut tietoa 31,3 % vastanneista. Taulukossa 4 on esitetty, kuinka moni vastanneista sai tietoa eri vaihtoehdoista koulutusaloittain. TeLi:n opiskelijoista kaikki vastanneet saivat tietoa muilta opiskelijoilta, kun taas HaKa:n opiskelijoista vähän yli puolet vastanneista sai tietoa muilta opiskelijoilta.

Taulukko 4. Opiskelijavaihdon tietolähde koulutusaloittain.

Mistä sait tietää opiskelijavaihdosta?	HaKa	SoTe	TeLi
Kv-toimistosta	38,1 %	16,7 %	60 %
Muilta opiskelijoilta	57,1 %	66,7 %	100 %
Muualta	23,8 %	50 %	40 %

Muita tietolähteitä olivat

- hallinnon ja kaupan alalla kv-ilmoitustaulu ja alan kv-päivät
- sosiaali- ja terveysalalla ilmoitustaulu ja opettajat
- tekniikan ja liikenteen alalla kv-koordinaattorit, opettajat ja vaihto-opiskelijoiden tilaisuus TeLi:n auditoriossa.

Mikä seuraavista oli tärkein syy vaihtoon lähtösi?

Kielitaito oli 50 %:lla vastanneista tärkein syy lähteä vaihtoon. 30 % nimesi tärkeimmäksi syyksi hyödyn työmarkkinoilla, 10 % kulttuurin ja 10 % jonkin muun syyn. Kukaan ei vastannut, että opinnot olivat tärkein syy lähteä vaihtoon.

Taulukko 5. Tärkein syy lähteä vaihtoon koulutusaloittain.

Tärkein syy lähteä vaihtoon	HaKa	SoTe	TeLi
Kielitaito	60 %	-	60 %
Kulttuuri	10 %	20 %	-
Hyöty työmarkkinoilla	25 %	40 %	40 %
Opinnot	-	-	-
Muu	5 %	40 %	-
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Muita syitä lähteä vaihtoon

HaKa

- Kiva käydä katsomassa minkälaista on opiskelu Saksassa.

SoTe

- Vahvistaa käsitystäni, että voin tehdä työtä ulkomailla.
- Henkilökohtainen mielenkiinto/kasvu.
- Kiinnostus Namibiaa kohtaan, “Afrikka-kuume“.

Oliko vaihtoon pääsy vaikeaa?

Vastanneista vain 9,4 % oli sitä mieltä, että vaihtoon pääsy oli vaikeaa. Suurin osa eli 90,6 % oli sitä mieltä, että vaihtoon pääsy ei ollut vaikeaa.

Pääsitkö ensisijaiseen vaihtokohteeseesi?

Vastanneista 84,4 % pääsi ensisijaiseen vaihtokohteeseen ja 15,6 % toissijaiseen vaihtokohteeseen.

Saitko etukäteen riittävästi tietoa vaihtokohteestasi?

Opiskelijoista vähän yli puolet eli 53,1 % sai riittävästi tietoa vaihtokohteesta etukäteen. Opiskelijoista 46,9 % koki, ettei saanut riittävästi tietoa etukäteen. Taulukossa 6 näkyy, että SoTe:n opiskelijoista 83 % ja HaKa:n opiskelijoista vain 43 % sai riittävästi tietoa etukäteen.

Taulukko 6. Riittävä etukäteistieto koulutusaloittain.

Saitko etukäteen riittävästi tietoa vaihtokohteestasi?	HaKa	SoTe	TeLi
Kyllä	42,9 %	83,3 %	60 %
Ei	57,1 %	16,7 %	40 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Saitko riittävästi apua vaihdon järjestelyissä?

Vastanneista 71,9 % sai riittävästi apua vaihdon järjestelyissä ja 28,1 % ei saanut riittävästi apua. Koulutusaloittain tarkasteltuna HaKa:n opiskelijoista 71,4 %, SoTe:n opiskelijoista 83,3 % ja TeLi:n opiskelijoista 60 % sai riittävästi apua vaihdon järjestelyissä.

Mistä sait tietoa kohdemaastasi ja -oppilaitoksestasi?

Tutkitut ovat saaneet tietoa useasta eri lähteestä ja ovat valinneet useamman vaihtoehdon. Keskimäärin vastaajat olivat saaneet tietoa kahdesta eri tietolähteestä. Tärkeimmiksi tietolähteiksi nousivat kv-toimisto, Internet ja ystävät. Vastanneista 59,4 % oli saanut tietoa kv-toimistosta, 56,3 % Internetistä ja 50 % ystäviltä. Kohdeoppilaitoksesta tietoa oli saanut 18,8 % vastanneista ja muista tietolähteistä 28,1 % vastanneista. Taulukosta 7 ilmenee, että TeLi:n opiskelijoista 80 % vastanneista oli saanut tietoa ystäviltä. SoTe:lla 83,3 % vastanneista oli saanut tietoa jostain muualta. HaKa:n opiskelijoiden tärkeimpiä tietolähteitä ovat kv-toimisto ja Internet.

Taulukko 7. Kohdemaan ja -oppilaitoksen tietolähteet koulutusaloittain.

Mistä sait tietoa?	HaKa	SoTe	TeLi
Kv-toimisto	66,7 %	33,3 %	60 %
Internet	61,9 %	33,3 %	60 %
Kohdeoppilaitos	19 %	16,7 %	20 %
Ystävät	38,1 %	66,7 %	80 %
Muu	19 %	83,3 %	-

Muita kohdemaan ja -oppilaitoksen tietolähteitä olivat

- hallinnon ja kaupan alalla kv-koordinaattorit, aikaisemmin kohdemaassa vaihdossa olleet opiskelijat ja Suomessa olevat kohdemaan vaihto-opiskelijat
- sosiaali- ja terveystieteiden kirjastot, tiedotusvälineet, kv-koordinaattorit, kohdemaassa harjoittelussa olleet suomalaiset opiskelijat ja työskentelevät sairaanhoitajat.

5.4 Kohteeseen saapuminen

Miten sinut vastaanotettiin oppilaitoksessasi? Minkälainen orientaatio tulijoille järjestettiin?

HaKa, Preston, Englanti

- Kaikki uudet vaihtarit kokoontuivat yhteen ja saatiin tietoa opinnoista ja tehtiin uudet suunnitelmat. Esiteltiin tulevat opettajat ja koulurakennukset. Saimme tietoa myös eri kerhoista ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista.
- Orientaatio päivän mittainen + yksi retki. Ihan riittävä. Tietysti muutaman päivän orientaatio olisi ollut vielä parempi.
- Hyvä vastaanotto. Syksyisin on isompia infotilaisuuksia vaihto-opiskelijoille, mm. kiertokävelyjä.
- Ei kukaan ollut vastassa. Orientaatiossa kerrottiin, mitä aineita meillä on mahdollisuus valita (Suomessa tehdyillä valinnoilla ei ollut merkitystä). Saatiin kartoja ym. tietoa yliopistosta, jotta osataan löytää luokat, kirjasto, kirjakauppa jne. Mielestäni kyseinen tilaisuus oli tietomäärältään riittävä.
- Eri maista tulleet opiskelijat vastaanotettiin kerralla. Oli yleisinfoja. Ei ollut kovin henkilökohtaista opastusta.
- Yliopistolla järjestettiin viikon mittainen perehdyttämisjakso ennen kurssien alkamista. Viikon aikana järjestettiin tilaisuuksia, jossa kerrottiin käytännön asioita, esim. turvallisuudesta.
- Prestonissa on järjestetty orientaatio-viikko uusille opiskelijoille ennen lukukauden alkua. Siellä oli tiedotustilaisuuksia harrastusmahdollisuuksista, turvallisuudesta, koulusta jne. Lisäksi on englanninkielen alkutesti, jonka avulla oppilaat jaetaan englanninkielen ryhmiin. Jokainen käy ryhmänsä kanssa sopimassa, mitä opiskelee. Samalla saa tietää kurssien aikataulut, opetustilat ja opettajat. Vastaanotto oli ystävällinen, vaikka "uusien" opiskelijoita oli paljon. Tietopaketteja jaettiin paljon ja oli ihmisiä, joilta saa apua tarvittaessa.
- Hyvä vastaanotto: opettajat esittelivät itsensä, oppilaitos esiteltiin, annettiin kartoja ja esitteitä kampuksista. Kohdemaan koulussa ei tutoropiskelijoita tukena.
- Kaikille uusille oppilaille oli orientoitumispäivät (kaksi päivää). Jompana kumpana päivänä sai mennä tutustumaan kouluun. Infotilaisuus vaihto-oppilaille, kiertokävely koululla ja info-tiskit, joista sai ottaa materiaalia.

HaKa, Giessen-Friedberg, Saksa

- Saavuin Giesseniin päivän liian myöhään, koska Suomessa oli silloin lentolakko. Toiset olivat ensimmäisenä päivänä käyneet tutustumassa kaupunkiin ja hoitaneet paperiasioita kuntoon. Niitä minäkin tein sitten saavuttuani. Meillä oli kaksi tutoria apuna. Kävimme tutustumassa yliopistoon alussa, mutta eipä siitä paljon mieleen jäänyt, kun kaikki oli uutta, paikka ja ihmiset. Koululla ekaksi juttelimme Dr Schmidtin kanssa, joka oli kv-yhdyshenkilönä siellä.

HaKa, Zittau, Saksa

- Paikallinen kv-sihteerit toivotti tervetulleeksi, näytti asunnot ja esitteli kaupunkia. Lisäksi autettiin tilinavaamisessa. Opinto-ohjelman voi suunnitella vielä paikan päällä. Olimme voineet osallistua kielikurssille kaksi kuukautta ennen opintojen alkua, mutta emme ehtineet.
- Vastaanotto oli miellyttävä. Kaikki tarpeellinen tieto annettiin ja neuvottiin rakennukset ym. jotka minun tuli tietää pystyäkseen selviytymään paikan päällä.

HaKa, Zwickau, Saksa

- Vastaanotto oli ihan OK, mutta mitään varsinaista orientaatio-ohjelmaa ei ollut. Siellä ei ollut myöskään tutor-toimintaa. Apua sai kansainvälisten asioiden sihteeriltä ja hän olikin todella avulias ja huolehtivainen. Hän kertoi, mitä meidän piti tehdä ja missä ilmoitautua. Hän auttoi myös opintojen valinnoissa. Toiset opiskelijat olivat hieman "hällävää"-tyylillä eli ei innostusta, mutta ei mitään negatiivistakaan.

HaKa, Augsburg, Saksa

- Lentokentältä selviytyminen Augsburgiin hoitui yksin. Asuntolassa kukaan ei tiennyt tulostamme, vaikka olimme siitä erikseen etukäteen ilmoittaneet. Tämän jälkeen asiat hoituivat kiitettävän arvosanan tasolla. Ensimmäiset kaksi viikkoa oli organisoitu yhteistoiminnalla tutoreiden kanssa.

HaKa, Avignon, Ranska

- Ilmoittauduin kv-toimistoon, jossa annettiin paperipinkka opiskeluun, asumiseen ja elämiseen liittyvää tietoa. Kv-opiskelijoille järjestettiin tutustumisiltapäivä, joka ei oikein onnistunut. Kv-toimisto kyllä antoi apua ja neuvoi, mutta hieman väärin, sain tietää todelliset asiat toisilta opiskelijoilta...
- Ei mitenkään. Kukaan ei tiennyt edes että olin tulossa, eikä heitä kyllä pahemmin kiinnostanutkaan!

HaKa, L'Aquila, Italia

- Erittäin lämmin ja ystävällinen vastaanotto, tunsin oloni kotoisaksi.
- Lensin Roomaan, josta oli itse osattava L'Aquilaan. Minulla oli oma tutor, joka neuvoi tärkeimmissä asioissa. L'Aquilassa oli hyvin toimiva järjestö ASEL, joka auttoi vaihtoppilaita. Yhteistä orientaatiota ei ollut, koska opiskelijat tulivat hyvin eri aikaan.
- Paikalliset tutorit tulivat vastaan Roomaan ja veivät meidät kämpille L'Aquilaan. Muuten tutustuminen kaupunkiin ja oppilaitokseen ontui hieman...

HaKa, Dublin, Irlanti

- Haettiin lentokentältä.
- Vastaanotto oli lämmin ja ystävällinen. Koulu ja toiminta esiteltiin perusteellisesti.

SoTe, Ateena, Kreikka

- Meille kaikille vaihto-oppilaille oli järjestetty vastaanottotilaisuus koulun kansainvälisyystoimistossa. Meitä oli ympäri maailmaa ja aika paljon. Siinä kahviteltiin ja käytiin läpi yleisiä asioita.

SoTe, Kuriyama, Japani

- Heti lentokentältä lähtien pidettiin todella hyvää huolta. Kierrettiin paikat ja kaikki tarvittava. Mitään ei puuttunut.

SoTe, Windhoek, Namibia

- Taksi oli lentokentällä vastassa, jonka jälkeen yhdyshenkilö ohjasi meidät asunnolle. Viralliset asiat käytiin läpi ensimmäisten päivien aikana. Suomen lähetystöstä saimme varsinaisen perehdytyksen. Muuten järjestimme asiat itsenäisesti.
- Maahantulopäivänä oppilasvastaava tuli vastaan ja vei asunnolle. Oppilasvastaava jutteli asumisesta jne. Hän delegoi sairaalan esittelyn suomalaisille opiskelijoille, jotka olivat tulleet jo kaksi viikkoa aiemmin. Aika huonosti orientoitiin “maan edustajien“ puolesta, vastuu jäi itselle ja toisille opiskelijoille.

SoTe, Trondheim, Norja

- Vastaanotto oli todella hyvä. Meidät perehdytettiin heti oppilaitokseen, kierrettiin kaikki tilat jne. Oppilaitoksen rehtori itse esitteli meille oppilaitosta ja kertoi toiminnasta.
- Oppilaitokseen tutustuimme ohjaajien kanssa. Yhteyttä koulun kanssa ei vielä silloin ollut. Paikallinen päällikkö tutustutti meitä kaupunkiin ja sen eri terveydenhuollon työpiireihin.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Vastaanotto oli mainio. Kv-asioista vastaava henkilö tuli jopa lentokentälle vastaan, opasti opiskelija-asuntotoimistoon, kertoi kursseista jne. Lisäksi kaikille toisen vuosikurssin opiskelijoille oli yhteinen tilaisuus ennen opintojen alkua, jossa kerrottiin lukukauden ohjelmista, opiskelusta jne. Opiskelija-asunnoillakin tuli todella nopeasti tutustuneeksi uusiin ihmisiin. Oikeasti kaikille Englannin ulkopuolelta saapuville opiskelijoille olisi ollut vielä infotilaisuuksia, mutta en saanut niistä ajoissa informaatiota.

TeLi, Nottingham, Englanti

- Ei juuri minkäänlaista. Vähän esiteltiin osastoa.
- Vähän yleisesittelyä yliopistosta.

TeLi, Menschede, Saksa

- Tapaaminen ohjaavan proffan kanssa. Ei varsinaista orientaatiota, esiteltiin vaan työ- ja koulualue pääpiirteittäin.

5.5 Asuminen ja eläminen

Järjestikö kohdeoppilaitos sinulle asunnon?

Kohdeoppilaitos järjesti asunnon 68,75 %:lle vastanneista. Loput 31,25 % järjestivät asunnon itse.

Saitko tiedon asunnosta ennen lähtöäsi?

Vastanneista 77,4 % sai tiedon asunnosta ennen lähtöä ja 22,6 % ei saanut tietoa asunnosta ennen lähtöä.

Asumismuotosi?

Vastanneista suurin osa, 61,3 %, asui asuntolassa. Vuokralla asui 32,3 %, perheessä 3,2 % ja alivuokralaisena 3,2 %. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoa “Muu, mikä?”.

Mitä seuraavista asuntosi sisälsi?

Kaikilla vastanneilla oli wc/suihku ja ruoanlaittomahdollisuus asunnossaan. Ainoastaan 25 %:lla vastanneista oli käytössä liinavaatteet.

Asunnon neliömäärä

Taulukko 8. Asunnon neliömäärä (n=22).

Asunnon neliömäärä (m ²)	
alle 10	9,1 %
10 - 19	59,1 %
20 -	31,8 %
Yhteensä	100 %

Kaikki tutkitut eivät vastanneet tähän kysymykseen, koska he eivät osanneet määritellä asuntonsa kokoa. Osa laski vain oman huoneen neliömäärän, osa laski mukaan soluasunnossa myös oman osuutensa yhteisistä tiloista.

Asunnon vuokra

Taulukko 9. Asunnon vuokra.

Asunnon vuokra (mk)	
Alle 1 000	23,3 %
1 000 – 1 999	70 %
2 000 –	6,7 %
Yhteensä	100 %

Keskimääräinen asunnon vuokra tutkituilla oli 1 276 markkaa. Tutkituista vuokrasta 70 % oli 1 000 – 1 999 markkaa.

Asunnon etäisyys oppilaitoksesta

Vastanneista 64,5 %:lla asunto oli alle kahden kilometrin etäisyydellä oppilaitoksesta. Vastanneista 25,8 %:lla asunto oli yli neljän kilometrin päässä ja 9,7 %:lla 2 - 4 kilometrin päässä. Keskimääräinen asunnon etäisyys oppilaitoksesta oli 2,5 kilometriä.

Miten asumisjärjestelyt hoidettiin kohdepaikkakunnalla

Vastauksia kertyi eniten arvosanalle viisi, eli vastaajien mukaan asumisjärjestelyt hoidettiin kohdepaikkakunnalla erittäin hyvin. Vastanneista joka kolmas oli sitä mieltä, että asumisjärjestelyt hoidettiin kohdepaikkakunnalla erittäin hyvin.

Taulukko 10. Asumisjärjestelyiden hoitaminen.

Miten asumisjärjestelyt hoidettiin kohdepaikkakunnalla?	
1 (erittäin huonosti)	9,4 %
2	9,4 %
3	21,9 %
4	25 %
5 (erittäin hyvin)	34,3 %
Yhteensä	100 %

Arvioi kohdeoppilaitoksen harrastus- tai vapaa-ajanviettomahdollisuudet

Taulukko 11. Harrastus- tai vapaa-ajan viettomahdollisuudet.

Kohdeoppilaitoksen harrastus- tai vapaa-ajan viettomahdollisuudet	
1 (erittäin huonot)	6,5 %
2	6,5 %
3	32,2 %
4	29 %
5 (erittäin hyvät)	25,8 %
Yhteensä	100 %

Oliko sinulla vakuutus vaihtosi ajan?

Vastanneista 96,9 %:lla oli vakuutus ja 3,1 %:lla ei ollut vakuutusta vaihdon aikana.

Miten rahoitit opiskelusi ulkomailla?

Tutkitut ovat käyttäneet keskimäärin kolmea eri rahoitusvaihtoehtoa. Vastanneista 30 opiskelijaa on saanut opintotukea, 20 opiskelijaa on saanut ammattikorkeakoulun stipendin ja 22 tutkituista on käyttänyt rahoittamiseen omia säästöjään. Vanhemmat ovat rahoittaneet 13:a opiskelijaa ja 6 opiskelijaa on saanut jonkin muun stipendin. Jotain muuta rahoitusta on käyttänyt 9 opiskelijaa. Koulutusaloittain tarkasteltuna HaKa:n ja TeLi:n kaikki opiskelijat ovat saaneet opintotukea. HaKa:n opiskelijoista joka neljäs on saanut jotain muita stipendejä, mutta SoTe:n ja TeLi:n opiskelijat eivät ole niitä saaneet. HaKa:n opiskelijoista yli 70 % on saanut ammattikorkeakoulun stipendin, SoTe:n ja TeLi:n opiskelijoista vain puolet.

Taulukko 12. Opiskelun rahoitustavat koulutusaloittain.

Rahoitusmuoto	HaKa	SoTe	TeLi
Amk:n stipendi	71,4 %	50 %	40 %
Muu stipendi	28,6 %	-	-
Opintotuki	100 %	66,7 %	100 %
Omat säästöt	66,7 %	83,3 %	60 %
Vanhemmat	38,1 %	33,3 %	60 %
Muuten	19 %	16,7 %	80 %

Muita rahoitustapoja olivat

- hallinnon ja kaupan alalla opintolaina
- sosiaali- ja terveysalalla opintolaina
- tekniikan ja liikenteen alalla opintolaina, pankkilaina, vaha-raha ja Erasmus-tuki.

Työskentelitkö kohdemaassa opiskelusi ohessa tai sen jälkeen?

Vastanneista 31,25 % on työskennellyt kohdemaassa opiskelun ohella tai sen jälkeen ja 68,75 % ei ole työskennellyt. ”Kyllä” sisältää myös harjoittelussa olleet. Vastanneista 9 oli harjoittelussa ja 23 opiskelemassa.

Lisäkommentit:**HaKa, Giessen-Friedberg, Saksa**

- Asumisjärjestelyt oli OK, kämpä kamala (Unterhof).

HaKa, Zwickau, Saksa

- Zwickaussa asuminen oli järjestetty todella erinomaisesti. Asuntola oli ihan uusi, keskustassa, koulun atk-luokkia ja liikuntasali vieressä sekä saksalaiset ja vaihtarit asuivat sekaisin.

HaKa, Avignon, Ranska

- Vuokrat on korkeita opiskelijan kukkarolle, ja asunnot heppoisia verrattuna Suomeen. Kevään kovien tuulien aikaan sisälle jäätyy, villapaitaa mukaan! Mutta auringonpaisteessa sisälle tukehtuu... Mutta aina selviää, lyhyt aikahan se on.
- Vaikka palautteeni saattaa tuntua negatiiviselta, se on karu totuus, mutta olen silti iloinen, että sain käydä vaihdossa ja lähtisin heti uudelleen.

HaKa, Preston, Englanti

- Asuminen ja eläminen sujuivat hyvin ilman suurempia “ongelmia”.
- Aikaa työssäkäynnille olisi ollut varsinkin alkukuukausina. Ei tullut kuitenkaan kyselyä, olisiko sopivia paikkoja ollut tarjolla. Moni ulkomaalainen ystävä teki töitä koulun ohessa.

HaKa, L'Aquila, Italia

- Asunto oli huonokuntoinen ja tasoon nähden vuokra oli korkea. Jos olisi halunnut oman huoneen, vuokra olisi ollut vielä enemmän.

SoTe, Kuriyama, Japani

- Vaatii tosin sujuvan japanin kielen ja kirjoituksen osaamisen, koska englannin puhumisella ei siellä pärjää.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Muista stipendeistä hankala löytää tietoja.
- Todella hyvät harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet.
- Töitä olisi tarvittaessa saanut joko yliopiston kautta tai sitten suhteilla. Esim. vakituinen parturi olisi suositellut tarjoilijaksi paikalliseen ravintolaan. Työpaikan (alaa vastaavan) saaminen esim. kesäloman ajaksi on Englannissa todella vaikeaa. Yritykset haluavat palkata työntekijöitä heinäkuusta eteenpäin vuodeksi jonkin hämäräksi jääneen käytännön takia. Elämisestä voisi mainita vielä sen, että jos olisi halunnut tinkiä esim. valmiista ruuasta, asuminen olisi maksanut vain £30 - 40/viikko. Elintarvikkeet ovat Englannissa halpoja, joten siinä mielessä kokkailu on opiskelijalle sopiva vaihtoehto. Yliopistolla ei tarjota lämmintä ruokaa oppilaitoksen puolesta. Students Union tarjosi ruokapalveluja yliopiston alueella, esim. halutessaan olisi voinut ostaa vaikkapa pitsoja, täytettyjä voileipiä jne. Hinnat tosin oli aika korkeita.

5.6 Opiskelu

Teitkö opintosuunnitelman ennen lähtöäsi?

Opintosuunnitelman ennen lähtöä teki 71,9 % vastanneista ja 28,1 % ei tehnyt opintosuunnitelmaa. Opintosuunnitelman teki 81 % HaKa:n opiskelijoista, 83,3 % SoTe:n opiskelijoista ja 20 % TeLi:n opiskelijoista. Opintosuunnitelman teossa on siis eroja koulutusaloja vertaessa.

Opintosuunnitelmasi toteutui

Niillä tutkituilla, jotka tekivät opintosuunnitelman, se toteutui täysin 13 %:lla, osin 39,1 %:lla ja 47,9 %:lla ei lainkaan. Opintosuunnitelma toteutui täysin Namibiassa ja Norjassa olleilla tutkituilla ja osin Englannissa, Ranskassa, Saksassa, Japanissa ja Namibiassa olleilla tutkituilla. Opintosuunnitelma ei toteutunut lainkaan Englannissa, Italiassa, Saksassa ja Irlannissa olleilla tutkituilla.

Kurssien vaihtaminen suunnitellusta

Taulukko 13. Kurssien vaihtaminen (n=22).

Kurssien vaihtaminen suunnitellusta oli	
1 (erittäin vaikeaa)	-
2	9,1 %
3	22,7 %
4	22,7 %
5 (erittäin helppoa)	45,5 %
Yhteensä	100 %

Kuten taulukosta 13 näkyy, kaikki tutkitut eivät vastanneet tähän kysymykseen. Harjoittelussa olleet opiskelijat eivät opiskelleet mitään kursseja, eli he eivät myöskään voi vaihtaa kursseja. Lähes puolet vastanneista oli sitä mieltä, että kurssien vaihtaminen on erittäin helppoa. Kenenkään mielestä kurssien vaihtaminen ei ollut erittäin vaikeaa.

Järjestettiinkö tulijoille kielikursseja

Kielikursseja järjestettiin 70 %:lle vastanneista ja 30 %:lle ei kursseja järjestetty. Kielikursseja järjestettiin 85,7 %:lle HaKa:n opiskelijoista, 20 %:lle SoTe:n opiskelijoista ja 50 %:lle TeLi:n opiskelijoista. SoTe:n ja TeLi:n pieniin prosentteihin vaikuttaa osaltaan se, että näiden alojen opiskelijoista suurin osa oli harjoittelemassa ja harjoittelupaikalla ei yleensä järjestetä kielikursseja niin kuin vaihto-oppilaitoksissa.

Osallistuitko kielikursseille?

Vastanneista 64,5 % osallistui kielikursseille ja 35,5 % ei osallistunut.

Työn määrä kohdeoppilaitoksessasi oli Kajaanin ammattikorkeakouluun verrattuna

Taulukko 14. Työn määrä kohdeoppilaitoksessa.

Työn määrä kohdeoppilaitoksessa	
1 (paljon pienempi)	16,7 %
2	20 %
3	36,6 %
4	16,7 %
5 (paljon suurempi)	10 %
Yhteensä	100 %

Tutkituista 36 % oli sitä mieltä, että työn määrä kohdeoppilaitoksessa oli sama kuin Kajaanissa. TeLi:n opiskelijoista puolet oli sitä mieltä, että työn määrä oli paljon suurempi kuin Kajaanissa. SoTe:n opiskelijoista 80 % ja HaKa:n opiskelijoista 33 % oli sitä mieltä, että työn määrä on sama kuin Kajaanissa.

Taulukko 15. Työn määrä kohdeoppilaitoksessa koulutusaloittain.

Työn määrä kohdeoppilaitoksessa	HaKa	SoTe	TeLi
1 (paljon pienempi)	19,1 %	-	25 %
2	23,8 %	20 %	-
3	33,3 %	80 %	-
4	19 %	-	25 %
5 (paljon suurempi)	4,8 %	-	50 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Opetusvälineiden ja -materiaalin taso kohdeoppilaitoksessa

Taulukko 16. Opetusvälineiden taso.

Opetusvälineiden ja –materiaalin taso kohdeoppilaitoksessa	
1 (erittäin huono)	3,4 %
2	23,3 %
3	23,3 %
4	40 %
5 (erittäin hyvä)	10 %
Yhteensä	100 %

Vastanneista yhdeksän opiskelijaa oli harjoittelussa. Harjoittelussa olleet arvioivat opetusvälineiden ja -materiaalin tason harjoittelupaikassa eikä kohdeoppilaitoksessa ja tämä laskee keskiarvoa. Kuitenkin 40 % tutkituista on sitä mieltä, että opetusvälineiden ja –materiaalin taso oli melko hyvä.

Lisäkommentit:

HaKa, Preston, Englanti

- Kurssien vaihtaminen kyllä periaatteessa oli helppoa, koska loppujen lopuksi vaihtoehdot rajattiin aika pieneen. Työn määrästä: työtä oli vähemmän, mutta kielen kanssa hommaa riitti.
- Emme saaneet opiskella kuin kolmea ainetta, koska muuten olisi heidän mielestä tullut liian raskasta. Lisäksi oli kielikurssi, jota en suorittanut.
- Miksi opiskella vaihdossa niitä aineita, mitä opetetaan Kajaanissa? Kotimaan valinnoilla ei ole mitään merkitystä! Kohdemaassa saa valita vain kolme kurssia kv-busineksen laitokselta, ei enempää. Muilta laitoksilta voi valita.
- Suomessa tehdyt valinnat meni täysin uusiksi paikan päällä. Aika kivasti valintamahdollisuuksia. Ehkä olisi voinut opiskella useampiakin opintojaksoja.
- Opiskeltavat kurssit annettiin, ne olivat kaikille EU-maiden opiskelijoille samat. Yksi kurssi oli vapaasti valittava.

HaKa, Giessen-Friedberg, Saksa

- Alussa kursseja pystyi vaihtamaan ihan helposti, jos halusi.

HaKa, Zwickau, Saksa

- Kurssien tarjonta oli laaja, joten valita olisi vaikka mitä muuta, mutta kielitaito ei riittänyt! Landeskunde China -tunneille osallistui vain me kaksi suomalaista sekä yksi saksalainen tyttö silloin tällöin.

HaKa, Zittau, Saksa

- Kielikurssi (Vorkurs) oli loistava!
- Heikohko kielitaito hidasti alussa.

HaKa, Avignon, Ranska

- Mahdotonta suorittaa tenttejä - kursseja vain ranskan kielellä ja alkaneet jo syksyllä. Ranskan kielen opiskelu oli kivaa ja tosiaan hyödyllistä - ja mahtavat opet!

HaKa, L'Aquila, Italia

- Kurssien valitseminen etukäteen oli mahdotonta. Kurseista osa oli alkanut keväällä ja kesken ei voinut aloittaa. Kurssit olivat vain italiankielisiä ja oli äkkiä opittava asiasanastoa.

HaKa, Dublin, Irlanti

- Sopivia kursseja oli vähän ja nekin päällekkäin.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Itseasiassa kurssin tutor ehdotti kurssien vaihtamista välittömästi. Olin epähuomiossa valinnut liian suuren määrän opintoja. Vapaa-aikaa ei ollut juuri lainkaan, lähinnä kielen opettelu vuoksi.
- Useat kurssit olivat ns. tuplamoduuleja, jotka sisälsivät kaksi tai jopa kolme erillistä laajaa kokonaisuutta, joista oli yksi loppukoe. Yleensäkin kurssit päättyivät keväällä ja arvosanaa ei voinut saada kuin suorittamalla hyväksytysti kaikki harjoitukset, labrat ja loppukokeen. Poikkeuksena oli Mekaniikka kolme, Luova suunnittelu ja CAM. CAM:iissa oli kaksi näyttökoetta ja runsaasti harjoituksia. Mekaniikan kurssi päättyi jouluna ja kokeet oli tammikuussa. Luovassa suunnittelussa tehtiin neljä laajaa noin kuuden viikon mittaista suunnitteluprojektia, jotka arvioitiin kaikki erikseen. Arvosana muodostui raporttien ja esitysten perusteella.

5.7 Hyväksilukeminen

Onko opintosi hyväksiluettu

Opinnot on hyväksiluettu 86,2 %:lle vastanneista ja 13,8 %:lle opintoja ei ole vielä hyväksiluettu. Vain neljän hallinnon ja kaupan alan opiskelijan opintoja ei ole vielä hyväksiluettu. Osalla syynä oli se, että opiskelija on ollut vaihdossa keväällä 1999 ja harjoittelussa syksyllä 1999 eikä ollut vielä käynyt koululla vaihdon jälkeen ja osalla se, ettei todistus ollut vielä tullut kohdeoppilaitoksesta.

Montako opintoviikkoa hyväksiluettiin

Alle viisi opintoviikkoa hyväksiluettiin 18,2 %:lle vastanneista. Tutkituista 40,9 %:lle hyväksiluettiin 5 - 9 opintoviikkoa ja 40,9 %:lle kymmenen opintoviikkoa tai sitä enemmän (n=22). Keskimäärin kyselyyn vastanneille on luettu hyväksi 8,7 opintoviikkoa. SoTe:n opiskelijoista 50 %:lle hyväksiluettiin alle viisi opintoviikkoa ja 50 %:lle yli kymmenen opintoviikkoa. TeLi:n opiskelijoista 66 %:lle hyväksiluettiin yli kymmenen opintoviikkoa ja 53 %:lle HaKa:n opiskelijoista 5 – 9 opintoviikkoa.

Taulukko 17. Hyväksiluetut opintoviikot koulutusaloittain (n=22).

Hyväksiluetut opintoviikot	HaKa	SoTe	TeLi
alle 5 ov	13,3 %	50 %	-
5 - 9 ov	53,4 %	-	33,3 %
10 – ov	33,3 %	50 %	66,7 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Miten hyväksilukeminen hoidettiin Kajaanissa?

Taulukko 18. Hyväksilukemisen hoitaminen (n=25).

Hyväksilukeminen hoidettiin	
1 (erittäin huonosti)	8 %
2	12 %
3	16 %
4	28 %
5 (erittäin hyvin)	36 %
Yhteensä	100 %

Tutkituista 64 % oli sitä mieltä, että hyväksilukeminen hoidettiin vähintään melko hyvin. Vain 27 % HaKa:n opiskelijoista oli sitä mieltä, että hyväksilukeminen on hoidettu huonosti. Kaikki tutkitut TeLi:n opiskelijat olivat sitä mieltä, että hyväksilukeminen hoidettiin erittäin hyvin.

Taulukko 19. Hyväksilukemisen hoitaminen koulutusaloittain (n=25).

Hyväksilukeminen hoidettiin	HaKa	SoTe	TeLi
1 (erittäin huonosti)	11,1 %	-	-
2	16,7 %	-	-
3	5,6 %	60 %	-
4	33,3 %	20 %	-
5 (erittäin hyvin)	33,3 %	20 %	100 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Lisäkommentit:

HaKa, Avignon, Ranska

- En tarvinnut enempää opintoviikkoja, 140 ov oli täynnä jo ennen lähtöä - lähdinkin kokemuksen, en opiskelun vuoksi.

HaKa, Preston, Englanti

- En tarvinnut kovin paljon hyväksiluettuja opintoja, kun opintoviikkoja oli jo riittävästi.

HaKa, Zwickau, Saksa

- Hyväksilukeminen varsinkin pakollisten opintojen osalta voi sujua huomattavasti joustavammin ja helpommin.

HaKa, Zittau, Saksa

- ECTS-opintoviikkokäsite tuotti kaikkein eniten ongelmia paikan päällä. Minulle ei oltu kerrottu täällä, mitä ne ECTS:t on ja miten saan tarpeeksi opintoviikkoja suoritettua...

HaKa, L'Aquila, Italia

- Ei ole vielä hyväksiluettu, kun en ole ollut koululla vaihdon jälkeen.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Opintojen hyväksilukemisen osalta kaikki meni nappiin. Kajaanissa korvautui opintoja liki sama määrä, kuin suoritettuja opintoviikkoja kertyi Englannissa. Opintoviikoista aika moni korvasi vapaasti valittavia, koska tuotantotekniikan linjalla ei ollut vastaavia kursseja. Jotkut kurssit sisälsivät ns. ylikurssien aineksia, eli opetuksessa perehdyttiin aiheeseen paljon syvällisemmin kuin Kajaanissa perehdytään.

5.8 Vaihtokokemukset

Oletko tyytyväinen vaihtoon kokonaisuutena?

Vastanneista suurin osa, 93,75 %, oli tyytyväisiä vaihtoon kokonaisuutena. Tyytymättömiä oli 6,25 % vastanneista.

Miten sopeuduit maan oloihin?

Taulukko 20. Sopeutuminen maan oloihin.

Sopeutuminen maan oloihin	
1 (erittäin huonosti)	-
2	-
3	9,4 %
4	43,7 %
5 (erittäin hyvin)	46,9 %
Yhteensä	100 %

Arvosanoja 1 ja 2 ei annettu eli tutkitut ovat kokeneet sopeutuneensa maan oloihin hyvin. Yli 90 % tutkituista oli sitä mieltä, että he sopeutuivat maan oloihin vähintään melko hyvin. HaKa:n ja SoTe:n opiskelijat olivat sopeutuneet kohdemaan oloihin paremmin kuin TeLi:n opiskelijat.

Taulukko 21. Sopeutuminen maan oloihin koulutusaloittain.

Sopeutuminen maan oloihin	HaKa	SoTe	TeLi
1 (erittäin huonosti)	-	-	-
2	-	-	-
3	4,8 %	-	40 %
4	47,6 %	33,3 %	40 %
5 (erittäin hyvin)	47,6 %	66,7 %	20 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Miten sopeuduit oppilaitoksen oloihin?

Taulukko 22. Sopeutuminen oppilaitoksen oloihin.

Sopeutuminen oppilaitoksen oloihin	
1 (erittäin huonosti)	-
2	6,5 %
3	29 %
4	35,5 %
5 (erittäin hyvin)	29 %
Yhteensä	100 %

Arvosanaa 1 ei annettu. Vastanneista 64 % oli sitä mieltä, että he sopeutuivat kohdeoppilaitoksen oloihin vähintään melko hyvin. HaKa:n ja SoTe:n opiskelijat ovat sopeutuneet oppilaitoksen oloihin paremmin kuin TeLi:n opiskelijat.

Taulukko 23. Sopeutuminen oppilaitoksen oloihin koulutusaloittain.

Miten sopeuduit oppilaitoksen oloihin?	HaKa	SoTe	TeLi
1 (erittäin huonosti)	-	-	-
2	4,8 %	-	20 %
3	23,8 %	40 %	40 %
4	42,8 %	40 %	-
5 (erittäin hyvin)	28,6 %	20 %	40 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Positiiviset ja negatiiviset kokemukset

HaKa, Giessen-Friedberg, Saksa

- Positiivista oli, että sai uusia kavereita, ja hauskaa oli. Ja kouluakin tuli käytyä ihan reippaasti, ja niistä opinnoista oli hyötyäkin, kaikki eivät menneet vapaasti valittaviin. Negatiivista oli tutorit. Olivat kyllä alussa mukana, mutta sitten heistä ei kuulunutkaan enää mitään.
- Positiivista: pieni kaupan alan tiedekunta, otettiin "omaksi" ja pidettiin huolta koulun taholta, oppilaat ystävällisiä ja avuliaita.

HaKa, Zittau, Saksa

- Luulin voivani osallistua kielikurssille koko opintojen ajan. Tämä olikin mahdollista Zittaussa, saksan opetusta oli n. 15 h/viikko. Olin valinnut matkailun opintoja, joiden opetus oli Görlitzissä, siellä saksaa oli 4 h/viikko, eli liian vähän. Matkailumarkkinoinnissa tehtäväksi annettiin laatia n. 20-sivuinen essee Suomesta matkailumaana strategioineen, kehittämis ehdotuksineen jne. Ennen lähtöä kannattaisi kenties selvittää tarkemmin, mitä todellisuudessa vaaditaan ja kuinka kurssit suoritetaan. Olin kirjoittanut 17 sivua sitä esseetä, kun koko höskä meni uusiksi. Ei kertakaikkiaan meinannut tajuta! Tutor-toimintaa ei juurikaan ollut, mutta ihmiset olivat kyllä ystävällisiä. Suurin syy oli omassa heikossa kielitaidossa.
- Koululla ei ollut minkäänlaista tutor-järjestelmää.

HaKa, Augsburg, Saksa

- Negatiivista: epäystävällinen kv-sihteeri, saksalaiset ei juuri kiinnostuneita ulkomaalaisista. Positiivista: paljon vaihtareita.

HaKa, Zwickau, Saksa

- Oli mielenkiintoista tutustua saksalaiseen kulttuuriin varsinkin entisessä Itä-Saksassa. Koulu järjesti matkoja sekä vapaa-ajan toimintaa.

HaKa, Preston, Englanti

- Viihdyin Englannissa tosi hyvin eli positiivisia kokemuksia oli paljon, esim. tutustuminen muihin vaihtareihin, tutorit (englantilaiset) oli kivoja, matkat eri kohteisiin, esim. Lontoo, York, Dublin. Negatiivisia: osittain vaikea tutustua paikallisiin, joskus ruoka (vain paahtoleipää kaupoissa), asunnot välillä kylmiä.
- Positiivista: kielitaitoa, ystäviä ja kv-kokemusta. Negatiivista: paikallisten asenne ulkomaalaisiin aika kiinnostukseton.
- Positiivista: sai nähdä millaista opiskelu on ulkomailla, uudet ystävät, kielitaidon parantaminen, paljon hyviä muistoja ja uusia kokemuksia, oppilaitoksen järjestämät matkat mm. Dubliniin. Negatiivista: Englantilaiset tuotti pettymyksen, koska heihin ei saanut kunnolla “kosketusta“ → vaikea tutustua, kun he eivät ole millään tavalla kiinnostuneita ulkomaalaisista opiskelijoista, välillä tuntui, että ovat ylimielisiä.
- Vähän reilu neljä kuukautta on mielestäni liian lyhyt aika erilaisen opiskelutyylin omaksumiseen. Kajaanissa olen tottunut, että saa/täytyy käyttää “omaa päätä“. Englannissa painotettiin teorian tiedon tärkeyttä. Positiivista oli kielitaidon (käytännön kielitaidon) parantaminen ja uudet ystävät.
- Aivan ihanaa! Mahtava kokemus!
- Positiivista: Opiskelu eri tyylistä kuin Suomessa (opetustyyli, tuntimäärä, tentit). Todella kansainvälinen ilmapiiri. Yliopistoalue todella tiivis → lyhyet välimatkat. Vapaa-ajan viettomahdollisuudet hyvät (liikunta, elokuvat jne.). Kirjasto ja atk-palvelut hyvät. Mukavia ryhmätöitä. Negatiivista: Neljä suomalaista samassa solussa → olisivat voineet erottaa meidät. Ruoka huonoa.

- Positiivista: kielitaito ja kulttuuri.

HaKa, Avignon, Ranska

- Positiivista: kielitaito kasvoi, englantia muiden vaihto-oppilaiden kanssa ja kyllä ranskan kielitaito koheni. Opin arvostamaan Suomea ja mahdollisuutta hoitaa asiat omalla tutulla äidinkielellä, ranskaksi oli välillä todella rankkaa. Negatiivista: paikallisten suhtautuminen ajoittain vaikeaa. Asuminen suomalaisen kanssa samassa asunnossa ei hyvä, tuli käytettyä liikaa suomenkieltä, eikä välitäkään pysyneet niin kovin hyvinä. Ja rahaa-han kului, mutta kokemusta tuli siitäkin edestä roppakaupalla. Harmittaisi jos olisin jättänyt vaihtokokemuksen käyttämättä. Vaikkakin suhde suomalaiseen poikaystävänsä kariutui, pelkästään välimatkan takia... Ja vaikka välillä otti päähän tosissaan, ei harmita että lähdin! Hyvä tilaisuus kannattaa käyttää.
- Kivaa oli, vaikka kielitaito tökki eikä se niin paljon parantunut kuin odotin. Ihmiset oli "himppu" töykeitä, mutta muut vaihtarit tuli tutuksi.

HaKa, L'Aquila, Italia

- Vaikka opinnoista ei saakaan yhtä paljon opintoviikkoja, kuin samassa ajassa olisin saanut Suomessa, ei harmita että lähdin. Suomessa koululta sai hyvin vähän tietoa, usein kaikki järjestyi vasta viime tipassa! Italiassa toimiva tutor-järjestelmä oli loistava!

HaKa, Dublin, Irlanti

- Negatiivista: Mitään järjestelyjä ei ollut valmiina, mahdollisia kursseja mietittiin vasta saavuttuani, vaikka etukäteen oli lähetetty opintosuunnitelma. Asunnon etsin itse. Kallis kaupunki. Positiivista: Mielenkiintoinen kulttuuri, ystävällisiä ihmisiä. Kansainvälinen koulu ja kaupunki, upeita museoita (ilmaisia suurin osa). Dublinissa paljon nähtävää ja varsinkin maaseudulla, valokuvaajan unelmamaa.
- Positiivista oli se, että ihmiset oli ystävällisiä ja auttavaisia. Negatiivista taas se, että hintataso oli korkea.

SoTe, Kuriyama, Japani

- Positiivista: erittäin hyvin hoidetut järjestelyt Japanissa. Negatiivista: Kielitaitoni ei riitä vielä japanin puhumiseen, englantia hyvin puhuvia on Japanissa tosi vähän.

SoTe, Windhoek, Namibia

- Vaihtoon meno oli mukava kokemus. Mutta täällä Suomessa vastuussa oleva ihminen vaihtuu jatkuvasti, joten meidänkään ohjaaja ei tiennyt yhteyksistä mitään.

SoTe, Trondheim, Norja

- Todella positiivinen kokemus. Vahvisti käsitystä omasta selviämisestä. Norjalaiset ovat aidosti kiinnostuneita, kuinka siellä viihdytään. Kaunis luonto hurmasi minut uudelleen ja uudelleen. Koti-ikävä oli ajoittaista. Kämpin omaperäinen suhde kehoonsa rassasi välillä.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Positiiviset kokemukset liittyvät opiskelussa onnistumiseen, kavereihin, viikonloppujen pitkiin juoksuharjoituksiin ja yleensäkin kuntoiluun jne. Ehdottomasti negatiivisin kokemus oli erään saman opiskelija-asuntolan opiskelijan kuoleminen huumeiden käytön seurauksena heti opintojen alkuvaiheessa. Yleensäkin huumeiden yleisyys, kaduilla elävät ihmiset ja jonkin verran häiritsi myös harjoitusten suora kopiointi yliopistolla, vaikka kopiointi oli ehdottomasti kielletty yliopiston säännöissä.

TeLi, Nottingham, Englanti

- Positiivista: tutustuin muihin vaihto-oppilaisiin, maailmankuva laajeni, kielitaito parani, tutustuin uuteen kulttuuriin ja rohkeus ulkomaille lähtöön kasvoi. Negatiivista: Allergia paheni astman asteelle kun asunto oli homeessa, yhteistyöoppilaitoksen yhteyshenkilö oli välinpitämätön minua ja projektiani kohtaan sekä kaikki asunnot olivat lähestulkoon järkyttäviä (kylmiä, vanhoja yms.).

TeLi, Menschede, Saksa

- Negatiivista: kämppis oli varas. Takuuvuokrat edelleen saamatta. Asunto homeinen ja kallis. Kouluruokailu surkeaa. Positiivista: sai matkustella. Löysin pari kaveria, jotka ovat edelleen kavereita. Tietää, että moisen kuuden kuukauden jälkeen pärjää missä vaan.

5.9 Opiskelijavaihdon kehittäminen

Mitä haluaisit erityisesti painottaa seuraaville kohdeoppilaitokseesi lähteville?

HaKa, Preston, Englanti

- Avoimin mielin ja rohkeata seurustelua muiden vaihtareiden ja paikallisten kanssa.
- Lähde matkaan rennoin ja iloisin mielin, ota vastaan avoimesti mitä tulee eteen.
- Mitään ei kannata pelätä. Kaikki ongelmat kyllä ratkeaa, kun vaan käyttää järkeään. Aina löytyy joku, jolta voi kysyä apua. Mukaan iloinen mieli ja varautukaa rahan menoon.
- Kurssivalinnat eivät todennäköisesti toteudu, vaan siellä kerrotaan kurssit mitkä opiskellaan. Opiskelutyö erilainen kuin Kajaanissa, teoretieto tärkeää.
- Englannissa JOUTUU opiskelemaan. Sitä ei kannata pitää esim. lomailuajana, koska kokeita, tehtäviä ja esitelmiä oli runsaasti.
- Kannattaa heti alusta alkaen ottaa selvää oppilaitoksen tarjoamista mahdollisuuksista. Hienot kielistudiot ja laitteet, kirjasto, vapaa-ajan mahdollisuudet, kielikurssit jne. Hyvät matkustusmahdollisuudet loma-aikana (Irlanti, Skotlanti).
- Suunnitelkaa kuukausittainen budjetti etukäteen!
- Kurssivalintoihin ei voi paljon vaikuttaa.

HaKa, Giessen-Friedberg, Saksa

- Suunnitella etukäteen mitä opiskelee, mitä pakollisia kursseja voisi suorittaa ulkomailla, ettei enää Kajaanissa niitä tarvitse tehdä. Itse opiskelen tietojenkäsittelyä, joten tuli hieman puutetta järkevistä opinnoista. Olisi varmaan pitänyt mennä opiskelemaan Informatik-osastolle (tietotekniikka), eikä Wirtschaft-osastolle (talous).
- Ei kannata takertua siihen, jos ei osaa saksaa lähtiessä. Siellä pärjää mainiosti englannillakin.

HaKa, Zwickau, Saksa

- Zwickauun sijainnista huolimatta se on hyvä paikka! Kieli ei ole ongelma, vaikka siitä osaisi vain alkeet.

HaKa, Zittau, Saksa

- Kannattaa ennen lähtöä tehdä itselle selväksi, mitä reissulta haluaa. Ei kannata missään nimessä odottaa liikoja, realismi! Mielestäni kannattaa tutustua kohdemaan ihmisiin ja kulttuuriin. Ulkomaille kannattaa ehdottomasti mennä, jos siihen vain on mahdollisuus. Itseluottamus ja omatoimisuus kasvavat, samoin suvaitsevaisuus ja avarakatseisuus.
- Zittau on pieni paikka ja syrjässä kun vertaa kaupunkia muihin Saksan kaupunkeihin. Koulussa on vähän muita vaihto-oppilaita, lukuunottamatta puolalaisia ja tsekkejä. Minun lisäksi oli kaksi norjalaista ja yksi amerikkalainen sekä paljon Nigeriasta ym. Afrikan maista.

HaKa, Avignon, Ranska

- Älä odota liikaa, mutta ei suurta pelkoakaan, alku aina hankalaa, mutta kyllä se siitä! Suomalaisten arvostus on korkeaa ja kielitaito hyvä verrattuna moniin muihin ulkomalaisiin. Avignonin murre on hieman hankalaa ensialkuun, eivätkä ranskalaiset kovinkaan tykkää puhua englantia, vaikka sitä osaisivatkin. Paperihommat (oleskelulupa, pankkitili, ym.) aika vaativia alussa...
- Rohkeutta!

HaKa, L'Aquila, Italia

- Kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä.
- Opintoviikkoja on hankala saada. Kielitaito on hyvä olla ennestään. Jos kaikki ei lähtiesä ole ihan selvillä, ei pidä hätäntyä. Kysele mahdollisimman paljon aikaisemmin kohdeoppilaitoksessa olleilta.

- Varautukaa yllätyksiin...

HaKa, Dublin, Irlanti

- Oma-aloitteisuus valttia, lämpimiä ja vedenpitäviä vaatteita mukaan.
- Opinnot kannattaa suunnitella etukäteen ja rahaa pitää varata paljon.

SoTe, Ateena, Kreikka

- Oma-aloitteisuutta pitää olla!

SoTe, Kuriyama, Japani

- Soveltuu kotisairaanhoidon ja kirurgian harjoitteluun. Opettele muutama sata sanaa japania ja paikallista kulttuuria.

SoTe, Windhoek, Namibia

- Tutustukaa maahan ja sen tapoihin → helpottaa sopeutumista. Kannattaa matkustella → antaa laajemman kuvan kulttuurista.
- Kannattaa ottaa selvää asioista ennen lähtöä, kysellä erityisesti siellä olleilta opiskelijoilta. Kulttuurisokki voi olla melkoinen. Vaatii hyvät hermot ja sopeutumiskyvyn...

SoTe, Trondheim, Norja

- Oppilaitos oli sinänsä todella hieno ja uudenaikainen. Kaikki opettajat olivat hyvin ystävällisiä. En varsinaisesti opiskellut mitään kursseja, mutta päällisin puolin kaikki näytti olevan OK. Ruokalaa ei oppilaitoksessa ole, omat eväät mukaan!
- Kielitaito! On välttämätöntä osata edes ruotsia.

TeLi, Nottingham, Englanti

- Asunto kannattaisi järjestää etukäteen, koska hotellissa on kallista asua. Ota riittävästi asioita selville kohdeoppilaitoksesta. Jos on pitkän ajan kohdemaassa, kannattaisi avata oma tili pankkiin.
- Kohdeoppilaitoksen kv-vastaavasta henkilöstä ei kannata ottaa stressiä.
- Asunto- ym. kustannukset.

TeLi, Newcastle, Englanti

- Newcastleen kannattaa lähteä koko vuodeksi, jo ensimmäisen amk-vuoden jälkeen ulkomaille lähteminen kannattaa ja myös sitä, että jos stipendit ja rahoitus järjestyvät toisellekin vaihto-opiskeluvuodelle, Englannissa olisi mahdollista suorittaa koko insinööritutkinto. Tämän jälkeen neljäntenä vuonna voisi varmaankin viimeistellä suomalaisen insinööritutkinnon Kajaanissa. Tämä on tietysti mahdollista muillakin kuin vain tekniikan alalla. Haluaisin myös painottaa opetuksen korkeaa laatua. Tutkimuksen mukaan University of Northumbria at Newcastle on Englannin paras uusi yliopisto mm. tekniikan alalla (uusien yliopistojen Englannissa noin 250 kappaletta).

Miten kehittäisit opiskelijavaihtoa Kajaanin ammattikorkeakoulussa?

HaKa

- Ehkä pitäisi olla paremmin tiedossa, mitä kyseisessä koulussa voi opiskella silloin kun sinne itse menee. Minäkin valitsin vaikka mitä ennen Saksaan menoa, ja sitten siellä sain tietää, että ei kyseisiä kursseja voikaan opiskella.
- Vaihto-oppilaat tulisi sijoittaa suomalaisten kanssa asumaan, vaikkapa Kainuun opiskelija-asuntolan asuntoihin, eikä heitä kaikkia keskenään samaan → edistäisi tutustumista suomalaisiin, kavereita heistä sitä kautta!
- Painottaisin saksan kielen tärkeyttä englannin ohessa.
- Lisää vaihtoehtoja paikkojen suhteen, muuten OK.
- Enemmän yhteydenottoja, siis koulun taholta opiskelijaan! Opinnoissa yhteistyötä vaihtokoulun kanssa. Käytännön tietoa enemmän!
- Lisää vaihtoehtoja, enemmän infoa vaihto-ohjelmista ja kv-päiviä (jotta mahdollisimman moni kiinnostuisi vaihdosta).

- Vaihdoissa oleva opiskelija tekee esittelyvideon kohdemaasta näytettäväksi Kajaanissa → opintoviikko opiskelijalle + lisää lähtijöitä.
- Vaihdoissa oleva opiskelija järjestää infotilaisuuden Kajaanin ammattikorkeakoulusta kohdemaassa → opintoviikko opiskelijalle + lisää tulijoita.
- En tiedä onko jo tällainen systeemi, mutta voisi järjestää tilaisuuden missä kerrotaan opiskelijavaihdosta, mahdollisista kohteista jne. Edelliset vaihtarit kertoo kokemuksia.
- Useampia ihmisiä töihin hoitamaan vaihtoasioita. Silloin toinen voisi keskittyä tiettyihin maihin ja toinen muihin maihin.
- Informointi kv-toiminnan/sihteerin osalta on ollut riittämätöntä, enemmän ja useammin tietoa asioista! Parempi yhteydenpito Kajaanin ammattikorkeakoulun ja kohdeoppilaitoksen välillä. Enemmän ennenkaikkea yksilöllistä tietoa vaihtoon lähtevälle opiskelijalle kohdemaan/koulun tavoista yms.
- Oppilaitoksista ja kohdekaupungeista enemmän tietoa ennen lähtöä - ei näköjään kv-toimistoa kiinnosta suuremmin kokemukset vaihdosta... voisi käyttää entisiä vaihtooppilaita hyödyksi, mehän nähtiin se touhu läheltä. Ei sitä Kajaanista näe, eikä tiedetä todellisuutta...
- Ranskassa ja Espanjassa oppilaitoksissa asiat kuntoon.
- Enemmän totuudenmukaista informaatiota, esim. kuinka monta opintoviikkoa vaihdosta saa. Ennen lähtöä selvittää oppilaitoksen asioita paremmin.
- Paneutua enemmän asiaan...
- Enemmän tietoa kohdemaasta ja -koulusta.
- Enemmän infoa.

SoTe

- Pitäisi olla kunnan suunnitelmat ja hyvät vastaavat henkilöt.
- Koululta lisää rahoitusta!
- Yksi vastaava ihminen, joka tietää asiansa. Se, että ihminen vaihtuu, ei ole yhteyksien kannalta järkevää.
- Opiskelijoita pitäisi informoida enemmän vaihdosta.
- Useampia kohteita esim. Norjaan, koska sieltä voi saada myöhemmin työtä.

TeLi

- Koulun pitäisi luoda kontakteja eripuolille maailmaa, koska tällä hetkellä vaihtoehtoja kohtamaan suhteen ei ole.
- Vaihdsta enemmän tietoa.
- Ehkä tutkintoon ulkomailla (sekä yhtäaikaan Kajaanissa) voisi kiinnittää huomiota, koska ainakin minusta se vaikutti mahtavalta vaihtoehdolta (rahoitus epäonnistui toiselle vuodelle). Toimintaa vaihtoa suunnittelevien ja Kajaanissa olevien harjoittelijoiden ja opiskelijoiden kesken voisi ehkä myös kehittää.

6 POHDINTAA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Olen huomannut, että Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat eivät anna palautetta vaihdosta opettajille. Sen takia vaihtopalautelomakkeen teko tuntui haasteelliselta ja tarpeelliselta. Uskon, että opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn rehellisesti. Osalla vastanneista vaihdosta on kyselyhetkellä kulunut yli vuosi. Ajan kuluessa muistot voivat unohtua, ikävät muistot haalistuvat ja mukavat muistot jäävät paremmin mieleen. Tämän vuoksi palaute ei välttämättä ole enää niin realistinen, kuin mitä se olisi ollut heti vaihdon jälkeen. Tuloksia ei voida yleistää koko ammattikorkeakoulua koskeviksi, koska palautettuja lomakkeita on vain 32 kappaletta. TeLi:ltä saatiin takaisin viisi lomaketta ja SoTe:lta kuusi lomaketta. Tuloksia voidaan kuitenkin verrata seuraavien lukuvuosien vaihto-oppilaiden antamaan palautteeseen ja nähdä trendi. Luvut eivät ole yleistettävissä SoTe:n ja TeLi:n osalta koska tuloksissa voi olla isoja prosenttilukuja, mutta kyselyyn vastanneita oli vain muutama henkilö. HaKa:n tulokset ovat parhaiten yleistettävissä koska HaKa:n opiskelijoita vastasi 21. TeLi:n opiskelijoista vain pieni määrä on yleensä vaihdossa. SoTe:n opiskelijoista moni vaihdossa lukuvuonna 1998 - 1999 ollut on jo valmistunut.

Vaihtoon lähteminen on asennekysymys, toisilla on asenne lähteä vaihtoon ja toisilla ei. Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on erilaisia syitä, jotka estävät lähtemästä ulkomaille (LIITE 4). Toisia vaihto ei kiinnosta. Joku pelkää vieraalla kielellä opiskelua ja toinen ei halua pitkittää valmistumistaan. Opiskelu vieraalla kielellä on yleensä aluksi vaikeampaa kuin äidinkielellä opiskelu, mutta siihen harjaantuu. Aluksi kannattaa keskittyä vain kuuntelemaan ja kopioida muistiinpanot joltain samalla luennolla olleelta. Ongelmasta kannattaa keskustella ainetta opettavan opettajan kanssa. On edelleen asennekysymys haluaako

valmistua kolmessa ja puolessa vuodessa, vai käykö vaihdossa ja on monta kokemusta rikkaampi, mutta valmistuu ehkä muutaman kuukauden myöhemmin. On opiskelijasta itsestään kiinni, milloin hän valmistuu. Joulukuussa 1999 valmistui neljä opiskelijaa, jotka kaikki olivat ulkomailla sekä harjoittelussa että opiskelijavaihdossa ja he valmistuivat 3,5 vuodessa.

Erasmus-vaihdossa yhteistyöoppilaitokset ilmoittavat opintoviikot ECTS-opintoviikkoina ja opiskelijan opinto-ohjelman mukaan suoritettavat opintoviikot muunnetaan vastaamaan suomalaisia opintoviikkoja. Usein kohdeoppilaitos suosittelee vaihto-opiskelijoille suoritettavaksi vain muutamaa opintoviikkoa ja sitä kannattaa noudattaa. Oppilaitoksessa on saattanut olla vaihto-opiskelijoita jo useiden vuosien ajan ja he ovat käytännössä nähneet, että vaihto-opiskelijat eivät välttämättä saa suoritettua niin paljon kuin kohdeoppilaitoksen omat opiskelijat. Jos omat opiskelijat saavat tehdä paljon töitä jonkin modulin kanssa, vaihto-opiskelijat joutuvat tekemään paljon enemmän töitä saadakseen saman arvosanan. Vaihto-opiskelun aluksi suomalainen opiskelija voi olla ihmeissään, jos läsnäoloa vaativia oppitunteja on vain kymmenkunta viikossa. Lukukauden loppupuolella palautettavien tehtävien palautuspäivämäärien lähestyessä vuorokauden tunnit käyvät vähiin. Ulkomailla ollessa on mukava tehdä jotain muutakin, kuin vain opiskella koko ajan.

Ulkomailla opiskelu ja työskentely ovat arvokkaita kokemuksia. Ulkomaan harjoittelu on erilainen kuin Suomessa, koska kieli ja kulttuuri ovat erilaisia. Mutta ulkomaan harjoittelu ei ole huonompi kuin Suomessa tehty, pikemminkin päinvastoin. Työnantajat arvostavat ulkomaista työkokemusta, kielitaitoa, vieraiden kulttuurien tuntemusta ja yhteistyökykyä.

”En osaa ammattisanastoa vieraalla kielellä”, oli erään opiskelijan syy olla lähtemättä vaihtoon. Kajaanin ammattikorkeakoulussa olisi hyvä lisätä ammattiaineiden opettamista vieraila kielillä. Esimerkiksi hallinnon ja kaupan alalla on pakollisiin ammattiopintoihin kuuluva Johdon laskentatoimi (3 ov), josta osa opetetaan englannin kielellä.

Opiskelijoilla on erilaisia tavoitteita ammattikorkeakouluopintojen alkaessa. Osa opiskelijoista haluaa hyödyntää ammattikorkeakoulun tarjoaman mahdollisuuden lähteä ulkomaille. Osa opiskelijoista haluaa päästä opintojensa suhteen ”helpolla”, he eivät halua lähteä ulkomaille. Yleensä vaihto-opiskelijat sanovat, että vaihto oli niin hieno kokemus, etteivät he olisi jättäneet sitä väliin mistään hinnasta.

Olo saattaa tuntua epävarmalta ennen lähtöä. Vastauksia kysymyksiin joutuu odottamaan ja vastaus saattaa saapua vasta juuri ennen ulkomaille lähtöä. Suomalainen kaveri samassa kohdeoppilaitoksessa on mahtava apu silloin, kun haluaa kertoa epämiellyttävistä kokemuksista jollekin omalla äidinkielellään. Parhailla kavereillakin voi kuitenkin tulla riitoja, niin ulkomailla kuin Suomessakin. Ulkomailla olo antaa etäisyyttä kotimaahan ja voit oppia arvostamaan joitain asioita ihan eri tavalla. Paikallisiin tutustuminen voi tuntua vaikealta, mutta heille kannattaa mennä juttelemaan rohkeasti.

Kv-toiminnan kehittämisehdotuksia

Tähän on kerätty erilaisia kehittämisehdotuksia, joita Kajaanin ammattikorkeakoulu voi hyödyntää. Ensin on useita pienempiä ehdotuksia, sitten BBA-opiskelijoita koskevia ja lopuksi International Club’ia ja International Day’ta koskevia ehdotuksia.

- Yleisiä ohjeita kaikille ulkomaille lähtijöille (LIITE 5)
- Opiskelijoiden pitäisi kertoa kokemuksistaan enemmän kuin vaihtopalautelomakkeessa on jätetty tilaa (LIITE 6). Siitä on hyötyä uusille lähteville opiskelijoille. Kun muut opiskelijat saavat lukea henkilökohtaisia kokemuksia, he saattavat kiinnostua vaihdosta. Palauteen perusteella voidaan tehdä ohjemoniste kaikille ulkomaille vaihtoon tai harjoitteluun lähteville opiskelijoille (esimerkiksi Essential Guide for Living and Studying in Norway). Moniste voi olla yhteinen kaikille, jolloin se sisältää vain luettelon asioista, joita opiskelijan pitää ottaa selvälle. Jos joka maasta tehdään oma moniste, se sisältää yksityiskohtaisia ohjeita ja niistä on enemmän hyötyä opiskelijoille. Vaihdoissa ollut opiskelija voi kerätä maakohtaista tietoa ja monistetta päivitetään tarvittaessa. Jos opiskelija tekee laajan työn, siitä voidaan antaa opintoviikko.
- Kajaanin ammattikorkeakoulun opas ulkomaalaisille opiskelijoille (kirjallinen versio tehty) olisi hyvä olla koulun Internet-sivuilla, englanninkielisillä sivuilla.
- Kajaanin ammattikorkeakouluun vaihtoon ja harjoittelemaan tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille olisi hyvä olla oma palautelomake.
- Kerätään kajaanilaisia perheitä, jotka haluavat ulkomaalaisten opiskelijoiden ystäväperheiksi. Opiskelija voi käydä perheen luona iltaisin tai viikonloppuisin. Perhe voi ottaa opiskelijan luokseen juhlapyhinä (esim. joulukuun, pääsiäinen) tai mukaan esim. hiihto- tai viikonloppulomalle.

- On hienoa, että Kajaanin ammattikorkeakoululla on englanninkieliset kotisivut. Olisi kuitenkin parempi, että yhteistyökoulujen kotisivut aukeaisivat omaksi sivukseen, eikä Kajaanin ammattikorkeakoulun sivun kehyksen sisälle. Samoin käy suomenkielisillä sivuilla.
- Miksi lähteä vaihtoon (LIITE 7)? Tällaista tietoa voisi olla ammattikorkeakoulun Internet-sivuilla Kansainvälisyys-linkin alla innostamassa opiskelijoita lähtemään ulkomaille.
- Vaihtoon lähteville tarkoitettuun lähtöorientaatioon on hyvä tulla mukaan kohdemaissa jo olleita opiskelijoita.
- Tietokanta opiskelijavaihdosta, esimerkiksi Excelillä tehty taulukko, johon kerätään kaikki tarpeellinen tieto. Suodattamalla saadaan tietyille sidosryhmille kerättyä vain tarpeellinen tieto.
- Kv-sihteerin tarvitsee mielestäni harjoittelijan tai osa-aikaisen apulaisen.
- Kv-ilmoitustaululta pitää ottaa pois vanhat esitteet. On hyvä, jos kohdeoppilaitokset on näytetty kartalla ja opiskelijat saavat taululta vaihtohakulomakkeita.
- Opiskelijat, jotka menevät kalliiden elinkustannusten maihin, saavat enemmän rahallista tukea, muun muassa matkakustannuksiin.

BBA-opiskelijat

Kaikille uusille ulkomaalaisille BBA-opiskelijoille tulisi tiedottaa syyslukukauden alkamispäivä ja korostaa, että heidän tulee olla silloin Kajaanissa. Näin kv-sihteerin ei tarvitse selittää samoja asioita monta kertaa. Ulkomaalaisille opiskelijoille voidaan järjestää oma aloitus-tilaisuus (LIITE 8), vaikka päivää ennen muiden opiskelijoiden aloitustilaisuutta. Parin viikon sisällä opiskelun aloittamisesta voidaan järjestää pienimuotoinen tervetulojuhla, jossa ulkomaalaiset opiskelijat saavat tutustua myös muihin opiskelijoihin. Koska ulkomaalaiset eivät osaa suomea, tiedotus tulisi tapahtua myös englanniksi, esimerkiksi ”opintotoimisto suljettu tänään”, viikkotiedote ja opiskelijan opas. Ulkomaalaisilla opiskelijoilla on hyvä olla sekä opiskelija- että opettaja-tutor.

BBA-opiskelijoille tulisi tehdä palautelomake koulutusohjelmasta. Tällä tavoin koulutusohjelmaa voidaan kehittää opiskelijoiden antaman palautteen perusteella. Ammattikorkeakoulun tulisi lisätä BBA-opiskelijoille sopivia vaihtokohteita, esimerkiksi neuvottelemalla olemassa olevien yhteistyöoppilaitosten kanssa yhteistyön laajentamisesta muille

koulutusaloille. Olisi hyvä, jos Kajaanin ammattikorkeakoululla olisi Kajaanissa yhteistyöyhtiöitä, joita BBA-opiskelijat voisivat hyödyntää harjoitustöitä tehdessään. Ammattikorkeakoulun tulee myös miettiä keinoja, joilla BBA-opiskelijat saadaan pysymään Kainuussa valmistumisen jälkeen.

International Club

International Clubin toimintaa järjestävässä ryhmässä olisi hyvä olla joka koulutusosalta vähintään yksi opiskelija. Koollekutsujana toimii ryhmän keskuudesta valittu puheenjohtaja tai sihteeri. Klubiin voivat liittyä kaikki Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat. Klubin jäsenille voidaan järjestää postituslista. Klubin tulisi järjestää jotain toimintaa ulkomaalaisille opiskelijoille vähintään kerran kuukaudessa. Toiminta voi olla esimerkiksi retkiä, illanviettoja, saunailtoja, kv-iltoja, kv-ruokapäiviä, matkoja Suomessa ja tutustumista suomalaiseen kulttuuriin.

Klubi voisi järjestää 2 - 3 kertaa vuodessa (esim. 2. ja 4. jakson alussa) tapahtuman (LIITE 9), johon ovat kaikki tervetulleita. Vaihto-oppilaat ja tutorit kutsutaan ja myös henkilökuntaa (esim. yliopettajat, kv-koordinaattorit, kielten opettajat ja koulutusohjelmavastaavat) pyydetään mukaan. Suomalaisia opiskelijoita kutsutaan julisteilla tai sähköpostilla. Mukaan haluavia pyydetään ilmoittautumaan esimerkiksi klubin sihteerille. Tapahtuma kestää 2 - 3 tuntia ja siellä on hauskaa yhdessäoloa ja pikkupurtavaa. Aiheita voivat olla esim.

- One world evening (music, singing, dancing and food from around the world)
- Christmas party (Christmas food and carol singing)
- Barn dance and pancake evening (folk/line dancing)

Tapahtumassa voi olla jaossa paperi (LIITE 10), jossa kerrotaan ajankohtaisista suomalaisista tapahtumista ja niihin liittyvistä tavoista. Niissä voidaan kertoa esim. kirkollisista juhlapäivistä, itsenäisyyspäivästä, isänpäivästä, ystävänpäivästä, Kalevalan päivästä ja äitienpäivästä.

International Day

International Day on kerran vuodessa, noin kuukausi ennen vaihdon hakuaajan päättymistä järjestettävä päivä. Joka alalla on oma päivä. Aulassa on

- Eri kansallisuuksien ja erityisesti vaihto-opiskelumaiden edustajien standit, julisteita, videoita, musiikkia, Internet-yhteys kohdeoppilaitoksen kotisivuille, makupaloja ja maan edustajat esittelemässä. Kv-toimisto sponsoroi tilaisuutta, materiaalia voi tilata myös mm. lähetystöstä.
- Kv-toimiston standi, kv-sihteerin kertomassa kv-toiminnasta ja vaihtohakulomakkeita.
- Vaihdoissa olleet kertomassa koulusta ja opiskelusta. He näyttävät muun muassa valokuvia ja esitteitä.
- Kohdeoppilaitoksista tehdyt videot.

Jopa osa Erasmus-vaihdoissa olleista opiskelijoista ei tiennyt, mikä on ECTS-järjestelmä. Tieto voi olla esimerkiksi Internet-sivuilla Kansainvälisyys-linkin alla tähän tapaan:

ECTS (The European credit transfer system) on Euroopan Komission kehittämä järjestelmä, jolla taataan yhteinen menettely ulkomailla suoritettujen opintojen tunnustamiseen. Se antaa mahdollisuuden mitata ja verrata oppimisaavutuksia ja siirtää ne oppilaitoksesta toiseen. Yhteistyökorkeakoulussa suoritettujen ja opiskelijan opinto-ohjelmaan sovitettujen opintosuoritusten ECTS-pisteet muunnetaan vastaamaan suomalaisia opintoviikkomääriä. Yksi suomalainen opintoviikko vastaa 1,5 ECTS-opintoviikkoa.

Avoimissa kysymyksissä voi olla erilaisia vastauksia samassa kohdeoppilaitoksessa olleilla vaihto-opiskelijoilla. Jokainen on kirjoittanut oman henkilökohtaisen mielipiteensä, miten hän on asian kokenut. Toisaalta hallinnon ja kaupan alalla vastauksia on kahdelta eri lukuvoodelta ja asiat on voitu järjestää eri tavalla.

Sosiaali- ja terveystieteillä tulisi lisätä yli kolmen kuukauden mittaisia vaihtoja, koska alle kolme kuukautta vaihdossa olleet opiskelijat ovat sitä mieltä, että vaihtojakso ei ollut tarpeeksi pitkä. Vain sosiaali- ja terveystieteillä oli alle kolmen kuukauden mittaisia vaihtoja.

Vaihtopalauteen mukaan eräs vaihdossa ollut on sitä mieltä, että ”moisen kuuden kuukauden jälkeen pärjää missä vaan”. Kun on kerran ollut vaihdossa ulkomailla, seuraavan kerran lähtö on huomattavasti helpompaa. Vaihdossa olleiden opiskelijoiden itseluottamus ja omatoimisuus kasvavat ja opiskelijat ovat suvaitsevaisempia ja avarakatseisempia.

Yksi Kajaanin ammattikorkeakoulun painopiste tuleville vuosille on Kainuun kansainvälistymisen tukeminen. Tämä tapahtuu käytännössä kouluttamalla kansainvälistä työvoimaa kainuulaisille yrityksille. Kainuulaiset ja suomalaiset yritykset saavat kansainvälisesti koulutettua työvoimaa vaihdossa olleista opiskelijoista. Kansainvälistä kokemusta omaava ihminen pärjää varmasti monikulttuurisissa työpaikoissa ja kansainvälistyvässä toimintaympäristössä.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Huovinen Hillevi, Rusanen Marketta. 1996. ”... muuten on pihalla kuin lumiukko ...” Ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsityksiä kielitaidosta ja kansainvälisyydestä. Oulu: University of Oulu Printing Centre.
- Nykysuomen sanakirja 6. 1987. Etymologinen sanakirja. Toimittanut Kaisa Häkkinen. Porvoo: WSOY.
- Opinto-opas 1999 - 2000. 1999. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Väli aikaisten ammattikorkeakoulujen kansainvälistämishjelma. 1992. Keskustelumuistio 5. Kansainvälinen opiskelija- ja opettajavaihto. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan linja. Helsinki: Yliopistopaino.

Lehtiartikkelit

- Eirola, Raija. 1999. Kajaanista hoitotyön ammattiosajiksi kotimaahan tai muihin EU-maihin. Viisari 6 (1), 13 - 14.
- Itkonen, Heli. 1999. Tradenomiksi Kajaanin amk:sta - merkkituote meillä ja muualla. Viisari 6 (1), 9 - 11.
- Kaipainen, Virpi. 1999. Matkailu- ja ruokapalveluiden taitajiksi Kajaanista. Viisari 6 (1), 16 - 17.
- Kurkela, Jouni. 1999. Tekniikan ala tarjoaa monipuolisia opiskelumahdollisuuksia. Viisari 6 (1), 6 - 8.
- Ollikainen, Aaro. 1996. Statusvaltti vai tieteenteon ehto? Kasvatus 4, 372.
- Räsänen, Rauni. 1997. Mitä on kansainvälisyys koulussa? Opettaja 92 (25), 26 - 28.

Julkaisemattomat lähteet

- Kansainvälisen toiminnan suunnitelma vuodelle 1999. Kajaanin ammattikorkeakoulu. KV-tiimi.

Haastattelut

Kari Juntunen 3.4.2000

Merja Korkeamäki 1.9.1999

Internet

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 1997. Laatukäsikirja.

<http://www.kajak.fi/locals/laatu/MOULKOM1.htm> (Luettu 16.3.2000.)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 1998. Opiskelu ja harjoittelu ulkomailla.

<http://www.seamk.fi> (Luettu 24.2.2000.)

LIITTEET

- LIITE 1 Kyselylomake
- LIITE 2 Paranneltu kyselylomake
- LIITE 3 Pato-tulosteet
- LIITE 4 Mitkä syyt estävät ulkomaille lähtöä?
- LIITE 5 Yleisiä ohjeita kaikille ulkomaille lähtijöille
- LIITE 6 Kysymyksiä palautteen saamiseksi opiskelijoilta
- LIITE 7 Miksi lähteä vaihtoon?
- LIITE 8 Anglia Polytechnic University'n Orientation Programme 1996
- LIITE 9 Anglia Polytechnic University'n International Society Events 1996/7 ja 1998/9
- LIITE 10 Anglia Polytechnic University'n International Society Newsletter